

Вільне СЛОВО

The Free Word
Das Freie Wort
La Parole Libre

Орган Української Соціалістичної Партії

Ч. 8

Грудень

1953

М. Ковалевський

Курс Маленкова і відгомін в Україні

Остатні місяці й тижні політичного розвитку СРСР принесли багато подій і фактів, які достатньо мірою характеризують головну напрямну лінію, або, як то кажуть, «генеральну лінію» посталінського уряду Георгія Маленкова, як також керуючого центру КПСС, так званої президії ЦК партії, що своєю всевладністю і персональним складом так нагадує колишнє Політбюро з усіма його прибудівками.

В діях кремлівської влади після смерті Сталіна треба відрізнити два періоди. Перший період тривав від смерті Сталіна аж до таємничих і досі невисячених до решти драматичних подій за мурами Кремля в кінці червня цього року, в результаті яких був ліквідований Лаврентій Берія і його група. Другий період так званих консолідаційних заходів Маленкова заслуговує докладнішої аналізи, тим більше, що він дає передсмак того режиму, який мав би запанувати на широких просторах советської імперії в разі, якби Маленкову вдалося досягнути своєї мети.

Було б помилкою думати на підставі чотирьох програмових промов, які Маленков дотепер при різних нагодах виголосив, (дві з них були виголошені перед ліквідацією Берії і тому тільки частинно зберегли свою актуальність), що існує одна генеральна лінія партійного й державного проводу так, як то було за часів Сталіна. З заяв Маленкова, як і з відомої промови Хрущова на пленарній сесії ЦК КПСС у вересні ц. р., як також з дипломатичних потягнень Молотова та з його нот до урядів західних держав, виникає, що є, власне кажучи, дві «лінії» уряду Маленкова — одна для внутрішнього а друга для закордонної політики СРСР.

Існують деякі дані, які дозволяють припускати, що крім сформульованої Маленковим «генеральної лінії» для внутрішнього вжитку, є ще інші «лінії», що походять з таких середовищ, як президія верховного совету з маршалом Ворошиловим на чолі або з головної ради «профспілок», де урядують Шверник, який на віденському конгресі просоветських профспілок у жовтні цього року трохи інакше (в нюансах, розуміється) сформулював цілі советської політики, як це зробив Маленков в своїх попередніх заявах. У зв'язку з цим варто пригадати, що одним з перших актів Ворошилова, після призначення його головою верховного совету, була реабілітація колишнього члена Політбюро Андрєєва — відповідального керівника аграрної політики й виключеного з цього кремлівського ареопагу у 1950 році при активній участі, а може і з ініціативи Маленкова.

Було б передчасно говорити про існування кількох течій і напрямків у колах правлячої советської бю-

рократії, які себе поборюють, — можна, однак, твердити, що в колах цих спостерегається певна розбіжність в оцінці питань советської дійсності, — розбіжність, яка може з часом допровадити до поглиблення протиріч між окремими групами і осередками правлячої верстви. Якщо до цього додати «відхилення» окремих груп советської бюрократії — партійної та державної — в так званих національних республіках, які так виразно виявилися в по-сталінському СРСР, то стан декомпозиції буде ясний.

Знаменний під тим оглядом факт — це програмовий виступ Никіти Хрущова на пленумі ЦК у вересні ц. р., коли він у своїй промові подав не тільки конкретні дані про тяжкий стан сільсько-господарської продукції, але й ствердив, що партія та уряд постановили зробити цілий ряд уступок селянству, щоб заохотити його до інтенсивнішої праці й до піднесення рівня рільничої продукції. В промові Хрущова не було мови про удержання колгоспів, яке заповідала «Правда» в кінці січня ц. р. на підставі постанов 19-го з'їзду партії, зазначаючи, що удержання колгоспів є необхідною умовою переходу «від соціалізму до комунізму». Таким чином провідна советська група Маленков-Хрущов уважала за потрібне відступити з ідеологічних позицій, які ухвалив 19-й з'їзд партії рік тому. Також в інших справах принципового значення група Маленкова відійшла від постанов партійного з'їзду.

Засада колективності партійного проводу (секретаріату ЦК), підтверджена після смерті Сталіна, не витримала життєвої проби й у вересні ц. р. Хрущов був призначений єдиновладним першим секретарем ЦК.

По лінії державної адміністрації спостерегається той самий брак стабілізації відносин. Переведена після смерті Сталіна концентрація міністеріальних функцій була безпосередньо після ліквідації Берії анульована частинно й окремі міністерства наново поділено на менші щодо обсягу компетенцій. Ця нова структуральна реформа уряду Маленкова стоїть у зв'язку з хворобливим страхом правлячої олігархії перед можливістю так званого цивільного бонапартизму (перед військовим бонапартизмом охороняє партійний маршал Булганін), який міг би зродитися в наслідок ухваленої спочатку далекосяжної концентрації влади в руках кількох міністрів. Стже і в цій важливій справі правляча група швидко змінила свої погляди й анулювала свої ж власні постанови з березня ц. р.

Істотним моментом цієї «переоцінки» дотеперішніх шляхів і методів російського комунізму була ґрунтовна ревізія цілої економічної політики СРСР. Далекосяжні пляни розвитку тяжкого промислу знач-

но зредуковано — панегеричні описи «великих строк соціалізму», які ще недавно заповнювали советську пресу, зникли з її шпальти. Маленков і Хрущов, а потім і Ворошилов кинули нове гасло розвою легкого промислу й піднесення життєвого рівня в СРСР. А тому що ця зміна економічної політики Кремля не може дати наслідків вже сьогодні і під великим сумнівом є, чи вона принесе відпруження на внутрішньому ринку завтра, советський державний банк кинув значні резерви золота на світові біржі, щоб уможливити закупі на «капіталістичних» ринках так званих товарів широкого вжитку, потрібних хоч для частинного заспокоєння товарного голоду в СРСР. Розміри цього товарного голоду, як виявляється тепер, досить великі й такий компетентний його знавець, як міністер внутрішнього торгів Микоян, ствердив у своїй промові на нараді працівників торговельних організацій у Москві в жовтні ц. р., що «ковбаса, м'ясо і масло все ще належать до дефіцитних товарів». Така чином і в цьому пункті Маленков був змушений зредувати «генеральну лінію» партії й відступити від засад, які ще так недавно зобов'язували і партію і советську державу. Цей процес вимушеного перегляду головних засад партійної політики ще не закінчився і найближча оудучина покаже де затримається провідна група советської олігархії, на чолі якої стоять Маленков і Хрущов. У кожному разі тепер — після вісьмох місяців існування уряду Маленкова — виявляється, що «генеральна лінія» є в багатьох пунктах викривлена і що заповіджений за останніх днів життя Сталіна перехід від «соціалізму до комунізму» відкладено на пізніші часи.

Особливо цікаво прослідити причини цього «викривлення» генеральної лінії в аграрній справі, що дало підставу деяким закордонним спостерігачам твердити про заляльний відступ советського проводу з позицій «клясичного» сталінізму і ленінізму. Самі советські провідники як Маленков, Хрущов, Ворошилов і Микоян пояснили причину цих змін в економічній політиці СРСР «повсякденним шквлюванням уряду і партії» потребами населення і стремлінням піднести життєвий рівень советських громадян. В перекладі на зрозумілу мову це означає, що господарчий стан СРСР після закінчення війни був значно покращає головним чином завдяки грабіжницькому вивозові сільсько-господарських і промислових продуктів з окупованих советськими арміями країн (Україна, Румунія, Польща, Угорщина, Болгарія, Чехо-Словаччина, Австрія, Німеччина, частина Югославії, Фінляндія і в Азії — Манчжурія і Корея, якщо не рахувати тимчасової окупації північної Персії.). До виснаженого сталінськими п'ятилітками, а потім війною СРСР, широким струменем влилася потужна товарова маса мільярдової вартости, створюючи штучну кон'юнктуру споживного ринку. Ефект цього кон'юктурального явища був подивним: вивезений приплив товарів з Заходу в невиданій дотепер кількості й вищій якості (в порівнянні з виробами советського промислу) збудив у мільйонових масах советських споживачів приспаний інстинкт задоволення власних споживчих потреб в таких розмірах, яких советський ринок від часів короткотривалого ленінського НЕПу не переживав. З другого боку, цей приплив товарів західного походження дав советському споживачеві маштаб до порівняння якості «капіталістичної» продукції з виробами свого советського промислу. Психологічні й політичні наслідки цього порівняння не могли вийти на користь режиму Кремля.

Ця господарська кон'юнктура советського ринку не могла тривати довго й від 1948 року почалося погіршення ситуації. Советський ринок вертався поволі, але неухильно до свого первісного стану дефіцитової господарки. Товарний голод почав виявляти-

ся особливо гостро від 1951 року й декретовані урядом і партією знижки цін товарів першої потреби не могли направити ситуації. В момент, коли внутрішні ринкові труднощі досягали найвищого пункту, помер генералісимус і советський провід раптом опинився не тільки перед економічними, але й політичними труднощами. В таких обставинах правляча партійна група змушена була сягнути до заходів надзвичайних, що відбігали від генеральної лінії і від попередніх постанов партійних з'їздів та конференцій навіть за ціну закидів, що ці зарядження й потягнення означають відступ з позицій «клясичного» ленінізму і сталінізму. Бо перше і найважливіше завдання Маленкова полягає в тому, щоб врятувати режим і диктаторську владу партійної верхівки, хоч би для цього треба було на якийсь час відійти від генеральної лінії...

На тлі цих труднощів внутрішнього — економічного і політичного — життя стає зрозумілою певна зміна тактики Кремля щодо України. Економічні й психологічні наслідки війни на землях України були значно сильніші як у Росії. Прилучення Західної України до УССР дало новий (сьогодні ще мало оцінений) імпульс українським народним масам і стало джерелом посилення національної свідомости. Методи давньої, так званої «сталінської», національної політики вимагали певних коректур хоч би зовнішнього поверхового характеру. В системі нових тактичних потягнень переведено на весні ц. р. так звану «українізацію» провідної державної і партійної верхівки в Києві, причім особливо заслуговує на увагу заміна російського партійця і «апаратчика» Мельнікова українським комуністом Кириченком на становищі першого секретаря ЦК КПУ. Ця функція від 1921 р. без перерви була міцно в руках російських комуністів (з винятком Лазаря Кагановича і поляка Косьора). Олександр Корнійчук в президії партії, Стефанік — віцепрем'єром, Павло Тичина — головою Верховної Ради — звільнення Барановського з посади віцепрем'єра, щоб міг займатися виключно справами міністерства закордонних справ УССР (такий мотив подано в офіційному комунікаті), — все це кроки, які мають на меті прикрасити фасад досить підтоптаной репутації УССР і викликати відповідне враження за кордоном.

Але одночасно — непомітна на зовні й замаскована таємністю військових заходів зміна на становищі командувача Київської військової округи, яка має домінуюче значення в системі мілітарної організації України. Вистарчить порівняти дані «українізації» партійного й державного апарату в Києві і зарядженої зміни у військовій адміністрації, щоб зрозуміти правдиве значення цих заходів. В травні ц. р. відкликано росіянина Мельнікова з становища першого секретаря партії й призначено українця Кириченка. Тоді ж в левних відступах часу проголошено інші «українізаційні» призначення. Але-ж в цьому таки в травні відкликано ген. Гречка, командувача Київської військової округи і перенесено його до Берліна, а на його місце до Києва прибув генерал армії Чуйков. Подібні персональні зміни переведено в Одесі (ген. Пухов), Харкові (ген. Артемев) і в «Прикарпатській» військовій округі, себто у Львові. Таким чином вся військова ексекутива сконцентрована в руках російських генералів, що має бути противагою зукраїнізованій партійній і державній верхівці УССР.

Промова, яку ген. Чуйков виголосив під час військової паради на Хрещатику 7. XI і в якій із спеціальним натиском підкреслив, що Україна є «невід'ємною частиною» «соціалістического отечества», прозвучала як попередження всім «ухильникам» з київської парторганізації. Бо ж всі вони — корнійчуки і тичини — ще зовсім недавно були критиковані на шпальтах «Правди» чи «Известий» за ухил, помимо того, що кожний з них, в певних відступах часу, складає вірнопідданчі заяви, в яких запевняє в своїй вірности кремлівській владі.

(Закінчення на 3 стор.)

УНРаді минуло п'ять років

В червні ц. р. минуло п'ять літ, як зусиллями й консолідованою дією українських політичних партій створено Українську Національну Раду. Майже всі політичні партії в еміграції, що відродилися після гітлерівського погрому, зрозуміли вагу збереженого Державного Центру УНР, вагу національно-державної традиції і форми, започаткованої славними Універсалами Української Центральної Ради й Всеукраїнського Трудового Конгресу Легітимності й континуїтету Уряду УНР ніхто тоді не заперечував, заперечував те тільки Союз Гетьманців-Державників, виходячи із своїх групових інтересів та безпідставних претенсій. В пориві до об'єднаних дій і потужної визвольної акції на внутрішньому й зовнішньому відтинках об'єдналися майже всі політичні сили еміграції і цим сколихнули весь український загал, що перед тим відвертався від політики самопожирання й партійної відокремленості. Маса української еміграції побачила, як мало-коли, в своїх партіях вияв політичного глузду й розуміння державницької ролі з боку тих, які, здавалось, її втратили або ніколи не мали.

Факт створення Української Національної Ради справив на своїх і чужих таке глибоке враження, що досі, здавалось, байдужа і зневірена українська маса почала йняти віри в те, що справді українські політичні партії готові поступитися чимсь із своїх програмових чи тактичних засад в ім'я спільної дії на фронті визвольної боротьби, що діячі тих партій піднялися на рівень історичних завдань, які стоять перед поневолелим народом і готові зректися на якийсь час, принаймні на еміграції, від свого сектанства й спрямовувати боротьбу на ворога, а не на себе самих.

Та поєднання протилежностей — демократів і недемократів — в УНРаді досить швидко показало нереальність сподівань щодо єдиного фронту з Бандордонними Частинами Українських Націоналістів, яких очолював тоді Ст. Бандера. Деструктивна опозиція й нездібність до компромісу, що необхідний в консолідації, привели цю групу до «блисучого відокремлення», до виступу з УНРади. Вони не хотіли співпрацювати з іншими політичними партіями на основі паритету, себто на основі рівності, їм давай перевагу, бо вони «репрезентують воюючу Україну», вони «мають за собою 70% еміграції», вони «революціонери», а решта — «опортуністи». Коли їм казали, що воюючу Україну репрезентують усі активні українські сили, що монополії на боротьбу за визволення поневоленої Батьківщини ніхто не може мати, бо ту боротьбу провадить насамперед український народ на рідних землях, а всі ми масмо обов'язок йому помагати й прикладати всіх сил до того, щоб та боротьба, зокрема на міжнародньому відтинку, провадилась якнайуспішніше, то на це вони від-

повідали: «тільки ми». Давайте нам такі й такі ресурси у Виконному Органі УНРади, тоді ми лишимося, а інакше — виходимо з УНРади. І вишли й.

Від того УНРада внутрішньо тільки зміцїла, по-збувшись елементів, які не давали змоги нормально провадити працю. Розуміється, під час перебування 34 ОУН в складі УНРади були в них і моменти просвітлення, наприклад, на сесіях УНРади, коли деякі з них погоджувалися з більшістю й не заперечували деяких ухвал, але таких випадків було мало.

Вийшовши з УНРади, 34 ОУН почали провадити неперекірливу кампанію проти Державного Центру УНР, почали заперечувати право законного органу очолювати й репрезентувати визвольну боротьбу українського народу за віднову своєї державності. Коли читаєте їхню пресу або слухаєте виступи їхніх промовців, то не доберете, хто для них більший ворог — большевицький окупант України чи УНРада й Державний Центр УНР. Комусь таке самопожирання потрібне, хтось у тім зацікавлений, коли дійсно 70% своїх сил 34 ОУН витрачає на внутрішню боротьбу серед українського громадянства. Не можуть революції робити в окупованій Україні, то... давай їй робити серед еміграції.

Коли говорити про позитивні досягнення політики УНРади впродовж минулих п'яти років, то вони наявні в двох основних зв'язках — внутрішній і зовнішній.

Щодо внутрішнього сектору роботи, то її Виконний Орган УНРади спрямував насамперед на збірку сил, на консолідацію їх (по країнах і у всесвітньому масштабі) навколо УНРади. Виконний Орган під керівництвом проф. І. Мазепи провів піонерську роботу, оборюючи неймовірно трудні матеріальні й організаційні характеру. На ту велику роботу не було засобів, не було навіть приміщення й місць для підготовки технічного апарату — все це треба було здобути й організувати.

По таборах у Німеччині самі незможні українські патріоти розпочали провадити збірки на роботу УНРади, почали складати свої, буквально кажучи, копійки. Роботу в Д. Ц. провадили впродовж перших років безплатно не тільки члени Виконного Органу, але й технічні урядовці.

Громадські та різні об'єднання українців майже в усіх країнах свого поселення зразу після першої сесії УНРади проголосили своє визнання й прихильність до Державного Центру УНР. На своїх конгресах і конвенціях (Український Конгресовий Комітет Америки, Український Робітничий Союз, Комітет Українців Канади, в якому об'єднані майже всі наші організації в Канаді, організації українців в Бразилії, Аргентині, Венесуелі, Австралії й Новій Зеландії, з європейських країн — в Англії, Бельгії, Франції, Швеції, Голандії та в ін.) всі репрезентативні українські організації у вільному світі стали по стороні Української Національної Ради й проголосили волю стотисячних українських мас про те, що вони готові підтримувати морально, політично й матеріально Державний Центр УНР.

Об'єктивно слід підкреслити, що такого процесу політичної і громадської консолідації навколо якого центру до створення УНРади не було. Тільки УНРада своєю програмою й політичною концепцією та розгорненням практичної роботи могла зацікавити українським масам. Чимдалі з поглибленням своєї праці УНРада набувала все більшого впливу й значення, до неї з надією горнули мільйони маси нової й давньої еміграції — це є запорукою дальших успіхів спільної визвольної акції.

В дальшому зрості консолідації навколо Державного Центру УНР була спроба Виконного Органу створити світове об'єднання українських громадських організацій. На з'їзді в Лондоні р. 1949, постановою КОУТЦУ на основі статуту, проєкт якого виготовили

«Новий» курс в політиці правлячої групи Маленков-Хрущов є, властиво, старим імперіалістичним стремлінням Кремля затримати Україну в межах імперії й підпорядкувати московському центру як «невід'ємну» частину російського «життєвого простору». Тактичні переміни в так званій національній політиці Маленкова й висування на перший план комуністів українського походження, при одночасовому загостренні російського окупаційного режиму, має улегшити це завдання.

Українські народні маси — а насамперед селяни й робітники України — добре здають собі справу з перфідності цієї подвійної гри Кремля й у відповідний момент історичних рішень і революційної перебудови Сходу виведуть Україну з колоніальної системи рабства, що називається ССР, на широкій шлях національної й соціальної свободи, на шлях демократії і народоправства.

Виконний Орган і його представник (тодішній заступник голови ВО), спільно з іншими делегатами, побудову світової централі українства довершили. Не вина Д. Ц. в тім, що та централія повною мірою себе не виправдала, з виїздом вибраних до неї функціонерів до інших країн поселення вона підупала, але Виконний Орган у ділянці консолідації внутрішніх українських сил зробив усе, що далось зробити.

Чимало заходів та ініціативи виявив ВО і в напрямі консолідації українських політичних сил еміграції, закликаючи до складу УНРади тих, які до неї не належать, себто ЗЧ ОУН і СГД. Але ті організації виявляють претенсії на створення свого центру з себе самих і до УНРади не оажанють вступати, хоч про консолідацію и люолять іноді поаалакати, щоб закрити перед широкими колами громадянства свою тактику «олискучого відокремлення».

Визначну ролу в підтримці УНРади виконало наше воцтво, колишні воьки й старшини армії УНР та воьки пізніших різних формацій. По всіх країнах спонтанно, аоо з ініціативи місцевих діячів, почали творитися Товариства Сприяння УНРаді, а в США минулого року ці т-ва організували свою централію в Нью Йорку. Об'єднані в тих т-вах українські патріоти провадять на місцях національно-громадську, культурну й інформаційну працю в напрямі підсилення й зміцнення позицій УНРади, як також підтримують Д. Ц. матеріально.

Вся українська демократична та соціалістична преса стоїть по стороні УНРади й виконує важливу інформаційну службу, насвітлюючи заходи ВО та подаючи про них об'єктивні відомості. При ВО діє Укр. Інф. Бюро, що видає щомісяця свій оюлетень (від листопада ц. р. виходить друком) «Вісті» з короткими інформаціями про діяльність Д. Ц., повідомляючи переважно пресу, яка й передруковує ті повідомлення. В усіх інформаціях далеко не все сповіщається, як також і в цій статті ми не в стані перечисляти подробиць щоденної роботи, що її виконують різні ресорти. Зупинемось на головних напрямних і на важливіших проблемах.

З почуттям гордості можемо констатувати, що свою широку політичну й організаційну працю Д. Ц. провадить за свої українські матеріальні засоби. Збірки патріотичного українського громадянства, підтримка УККА й Українського Робітничого Союзу в Америці, пожертви організації і громадянства з інших країн давали деяку змогу покривати необхідні видатки, але ці прибутки були надто малі в порівнянні з великими потребами, які виникали в зв'язку з розширенням роботи Д. Ц. Тому в 1951 р. Виконний Орган проголосив внутрішню національну позицію під гаслом «Позичка Визволення України». Для її переведення ВО покликав окрему установу — Головний Комісаріят Позички. По всіх країнах, де тільки перебувають українці у вільному світі, ГКП попризначав своїх Краєвих Уповноважених, які через окремий апарат місцевих уповноважених поширюють серед громадянства ту позицію. Були випущені, як відомо, облігації різних серій та в різній ціні (від 1 до 100 дол.) Жертвенне й свідоме українське громадянство набуває облігації й тим реально підтримує визвольну та організаційну працю Д. Ц. Останніх три роки Д. Ц. покриває свої видатки головним чином засобами з позички. Велику роботу виконали уповноважені ГКП по всіх країнах, за що їм належить подяка, а ще більшу подяку треба висловити самим вписникам позички, що виявили справжній патріотизм і зрозуміли вагу діяльності Д. Ц. та дають змогу її провадити.

Для репрезентації УНРади та для організаційної й керівної роботи, як також для дипломатичної акції, по всіх важливіших з політичного погляду країнах Виконний Орган створив Представництва УНРади й на чолі їх попризначав визначних і довідчених політиків; до складу Представництв входять уповноважені ресорти ВО. Всією тією розгалуженою сіткою організацій керує Виконний Орган,

інструктуючи їх та об'єднуючи в одне ціле і спрямовує їхню роботу до одної мети — визволення поневоленої України.

Через свої представництва Виконний Орган навіязує контакти и політичну співпрацю з установами, організаціями та впливовими діячами різних країн — це сектор зовнішньої політики УНРади, найважливіша галузь її роботи, якій завжди надавалось великої ваги та прикладалось чимало зусиль. І в цій ділянці Виконний Орган має поважні успіхи й досягнення, про що знає громадянство з своєї й чужої преси, тому не будемо тут наводити окремих фактів, а звернемо увагу на важливіші моменти.

Найбільшим досягненням у зовнішній політиці останнього часу вважаємо створення Бльоку Національно-Політичних Центрів неросійських народів СССР (т. зв. Паризький Блок) та нав'язання контактів з американськими чинниками. Співпраця з цими двома факторами розкриває широкі перспективи для української визвольної політики й виводить нашу національну справу на світову арену. Під впливом політичних заходів ВО нашою справою реально починають цікавитися й американці, які досі тільки приглядалися до нашого руху, стояли осторонь або відоували чемні розмови з поодинокими діячами. Перший раз в історії визвольної боротьби американські політичні кола вступають у співпрацю з визвольними силами поневолених народів СССР, а в тім і з українськими.

Національно-Політичні Центри поневолених народів СССР до створення Бльоку діяли розрізнено, хоч і обмінювалися взаємно інформаціями про свою діяльність, але не завжди окремі дії на міжнародньому терені досягали оажаного ефекту, а іноді набували суперечного характеру. Нас з іншими поневоленими народами СССР в'яже однакова доля тепер і спільні інтереси в'язатимуть у майбутньому — під час відбудови своїх країн і забезпечення незалежності національних демократичних держав. Кожний усвідомлює, що розрізнено не вдається досягнути бажаних наслідків, а об'єднаними зусиллями й координацією політики кожний учасник бльоку набуває ваги, значення й сили, яку становлять всі разом. На цих самозрозумілих підвалинах спирається вся будівля бльоку, до якого належать Національно-Політичні Центри таких країн: Азербайджан, Білорусь, Вірменія (Дашнакцутюн), Грузія, Ідель-Урал, Північний Кавказ і Україна.

Від березня ц. р., себто від часу підписання спільного меморандуму до Американського Комітету, цей блок існує і створив свої відділи в тих країнах, де перебувають національні центри або де передбачаються спільні виступи. Центр бльоку в Мюнхені, відділи — в Парижі, Нью Йорку та Істамбулі. Створенням бльоку та активною працею в нім Виконний Орган великою мірою зміцнив свої позиції на міжнародньому форумі й тому всякі заходи в різних країнах не матимуть таких перепон, які були досі, коли українці виступали самі, окремо від інших Центрів неросійських народів.

Ще слід підкреслити, що приналежні до бльоку Політичні Центри своїм складом демократичні, всі вони спираються на законну основу й на легітимні права, що їх набули від своїх парламентів, вільно обраних під час існування самостійних демократичних республік. Ці Центри змушені були, як і український Уряд УНР, полишити свою національну територію з причин збройної агресії російсько-бодшевицького війська. Репрезентативність і авторитет кожного з тих Центрів визнають не тільки їхні народи, але вони користуються фактично визнанням у міжнародньому світі. Тому створення Бльоку тих Центрів та приналежність до нього представництва Виконного Органу є факт великої ваги з погляду теперішньої й майбутньої української політики.

З почину Представництва ВО в В. Британії цього року було створене Англо-Українське Товариство, в США існує Американсько-Українське Товариство ім. В. Вільсона, в Італії і в Німеччині теж. З тими

товариствами ВО співпрацює й тим зміцнює та розширює акції і спільно з членами тих товариств приєднує до українських позицій провідні політичні кола різних країн. Жваву діяльність розвинуло Представництво ВО в США на чолі з д-ром Ст. Витвицьким.

Існує дві концепції визвольної політики поневоленних народів ССРСР, які загалом зводяться до орієнтації на власні сили самих народів і до орієнтації на підтримку демократичних країн Заходу в справі ліквідації большевицького режиму. В першій концепції міститься припущення, що в ССРСР настане внутрішня боротьба в самій КПСС, яка призведе до конфлікту в цілій системі диктаторської партії та її держави й це дасть можливість народним масам різних країн зробити революцію в ССРСР та скинути зневажену й стократ прокляту владу комуністичної партії, а загальна революція дасть змогу поневоленим народам відновити свої незалежні держави.

Беручи на увагу ті процеси, що відбуваються тепер в ССРСР, те замішання й повний крах дотеперішньої політики КПСС — економічної, соціальної, національної, культурної — загалом крах диктаторської системи, надії й ставка на внутрішню революцію в ССРСР набувають реальної перспективи. Тому орієнтація на власні сили, що була основною підставою політичної акції УНРади й, зокрема, Української Соціалістичної Партії, не тільки відповідає ідеологічним напрямним і натуральним завданням українських визвольних сил але знаходить підтвердження в процесах, що відбуваються на рідних землях.

Але ті дві концепції ніяк себе не виключають, а тільки доповнюють, бо використання зовнішнього фактора у боротьбі ніхто не може відкидати чи знецінювати. Навпаки, підтримка наших визвольних змагань з боку демократичних країн вільного світу, може забезпечити досягнення мети — віднови Української Народної Республіки, як єдиної форми нашої демократичної державності, що вже існувала, за яку беззастанно бореться український народ у себе на Батьківщині і на чужині. Доказом цього є не тільки революційні процеси в Україні, але й вихід сотисячків мас на еміграцію, що, з протесту проти комуністичного поневолення, покинули свій рідний край і розкривають перед світом злочини комуністичної Москви. Використання допомоги вільного світу — і то в різних формах — буде запорукою успішної боротьби й визволення України.

Побоювання, що, мовляв, чужа допомога чи втручання принесуть нову форму поневолення, зайві, бо перед загрозою біологічного зчистчення, перед загрозою дальшого плянкового вигублення нашого народу й національної загибелі, замовкають, всі побоювання, докази й аргументи: в цих умовах буття нашого народу, навіть «акценти американського капіталізму» можуть бути добродіями. А вже не згичиняється перед використанням такої допомоги навіть Тіто й тим забезпечив незалежність Югославії, яка без підтримки західних держав уже лавно була б у «братніх» обіймах комуністичної Москви.

Наволячи деякі факти позитивних досягнень в політиці УНРади ми лелеки від того, щоб не любачати хиб в роботі її керівних органів та в складниках — в діях окремих політичних організацій що входять до УНРади. Про те ми могли б сказати компетентніше і певніше ніж те робить опозиційна преса, спускаючись на звичайної безвідповідальної левагорії й свідомого перекопчуень. Бояк місця не дає нам змоги наї тим зупинятися детально.

Слід тільки сказати, що психоза партійництва й висування наперед групових інтересів посіла не лише бандажівація але майже всі українські політичні партії підпали впливові цієї небезпечної хвороби. Легко, наприклад, в затишчю гасла — «Нація — вище за класи держава — вище за партії» — проповідати свою політику партійного егоїзму, виставляючи домагання щоб обов'язково з їхнього боку був той чи той функціонер в системі Л. П., незалежно від того чи та особа відповідає призначенню своїми персональними якостями. Деякі хо-

чуть мати обов'язково свого голову ВО й виходять з УНРади, коли більшість фракцій їхнього кандидата не прийняла, інші ставлять вимоги, яких неможливо прийняти й виконати. Стремління до відокремленості, сказати б, до політичної автаркії призводить до того, що деякі з політичних груп «розбудовують» свою партійну систему так, щоб провадити свою окрему зовнішню, внутрішню, фінансову, військову політику, організуючи «легіони» поза існуючими організаціями воєцтва. Стремління до отієї хворої автаркії (самовистачальності) дійшло до такого ступня, що саме тепер відбувається «великий змаг» за опанування організації політичних в'язнів «Добрус», отже, комусь хочеться мати «своїх» політичних в'язнів, захопити організацію молоді, мати «свою» церкву, творять різні прибудівки з принагідними назвами, щоб заманити в свої поплентачі кілька наївних обивателів. Замість підсилення всієї системи організації Д. Ц. і включення всіх сил у ту систему, вони творять фікції або дроблять організаційні спроможності, даючи своїм кадрам окремі й суперечні з загальними інтересами завдання. В цім, властиво, полягають причини кризи у ВО. Їх треба усунути, хиби направити.

Політика відокремлення засуджує кожну політичну групу, хай і численну, на ізоляцію й на отаманщину. Ось організація бандерівців: членів у них чимало, активності — хоч одбавляй, але вони не мають ніякого успіху серед українського загалу, марнують свої сили й кадри, хоч борсаються багато й матеріяльних засобів їм не бракує. В них немає національної політики, а тільки групова, тому вони не мають ніякої перспективи ні на внутрішньо-українському фронті ні на міжнародньому. З ними ніхто не хоче поважно говорити, хіба що ідеологічно споріднені з ними тоталітарні групи, яких уже обмаль лишилося в західному світі, всюди в демократичних країнах їхніх ідеологічних побратимів усунуто з політичного життя. Саме тепер розвалюється АБН, від якого відколося аж десять «народів», заявляючи, що бандерівці своєю політикою нівечать усе й закривають їм дорогу у світ.

Українська Соціалістична Партія від початку існування УНРади ніколи не ставила своїх ультимативних домагань щодо загальної політики або в справі проведення своїх кандидатів на ту чи ту функцію. Питання голови ВО — це чисто престижеве питання, бо за політику відповідає цілий Виконний Орган всім своїм складом, а голова тільки репрезентує та виконує загальні ухвали. Коли деякі фракції робили завваги щодо політики св. пам. проф. І. Мазепи, УСП відразу запропонувала йому податися до димісії, хоч недовір'я жодна фракція не висловлювала. Цей факт (і багато інших) ми могли б навести на доказ того, що УСП числиться з партнерами й не накидає іншим своїх думок чи концепцій загрозою виходу з УНРади або її органів.

Ми усвідомлюємо, що тільки об'єднаними силами української демократії змінимо Державний Центр УНР, що тільки за підтримкою політичних, професійних, громадських та інших національних організацій ми Д. Ц. розбудуємо й забезпечимо його авторитет та збудуємо підтримку широких кіл громадянства. Олігархічної політичної організації широкого кола народу в Україні чи в еміграції не підтримають, об'єднані ж і сконсолідовані на основі загальної визвольної програми й демократичного статуту УНРади політичні партії здобудуть підтримку побітничих і селянських мас народу як її мала УНРада впродовж всього часу свого існування.

Робітничі організації, що солідаризують свою політику з загальною лінією УСП, вимагають очікуваності дій і дальшої активізації політики УНРади у внутрішній і зовнішній діялках в інтересах загалу, а не в інтересах окремих груп. Для тієї загально-національної роботи ми взяли найактивішшу участь в створенні УНРади, всіма силами свого членства й прихильників ту роботу переводили й надалі будемо проваляти, дбючи про захист інтересів (Закінч. на ст. 6)

Розгубленість і паніка КПСС

Часто серед українців можна чути твердження, що ніщо, мовляв, після смерті Сталіна в СРСР не змінилося і не зміниться, як незмінною була і політика царату в Російській Імперії протягом трьох віків самодержавства дому Романових. Тим часом, досить поверхово й загально порівняти періоди царювання останніх представників цієї династії: Олександра I, Миколи I, Олександра II, Олександра III і Миколи II, щоб побачити, що кожний з цих періодів має відмінний характер, порівнюючи з попереднім і наступним.

Хоч загальна тенденція — за всяку ціну зберегти засобами поліційного терору абсолютний характер царської влади в імперії, а разом з тим керівну роллю феодално-поміщицької ерести в ній — лишалася незмінною, все ж зміни ці можна собі уявити в формі якоїсь спіралі, в якій періоди поступок і пом'якшень внутрішньої політики уряду чергуються з періодами реакції і посилення тиску «мерзотників» (за висловом Щедрина). Не дивлячись на опір феодалних сил, країна, хоч із запізненням вступила на шлях капіталістичного розвитку. І лише недостатня поступливість велико-поміщицьких кіл в час останнього царювання призвела до вибуху революції 1917 р., що, раптово випроставши спіраль, спричинив і раптовий крах цілого укладу системи. Розуміється, на характер доби лише в невеликій мірі впливала зміна осіб на престолі. Зовнішні події (революції в Європі) та взаємовідносини внутрішніх сил (розхитані самодержавного механізму невдалими війнами — кримською, японською, першою світовою) відігравали вирішальну роллю у визначенні характеру політики. Уряди мусили робити поступки або мали можливість поитискати прес «благоденствія». Отже, як я зазначив вище, періодизація, пов'язана з іменами царів, є дуже загальною і поверховою. В цій короткій статті я хотів лише в образній формі пов'язати певні історичні доби з особою царя і звернути увагу на самий факт існування повторюваних зламів, здавалося б, у незмінній лінії боротьби з розвитком громадських сил в часи царизму.

Історію імперії «побудованого соціалізму» також можна потілити за персональною ознакою на кілька періодів: 1. — Період Леніна («воєнний або споживчий комунізм» і його цілковитий крах); 2. — період колегіального керівництва політбюро (НЕП); 3. — період Сталіна (побудова поліційного «голодного соціалізму» і його крах); 4. — колективне керівництво «соратників» (новий курс).

Історичний розвиток в умовах тоталітарної диктатури дає більші підстави для періодизації за персональною ознакою, оскільки в ньому влада самодержжя опиняється в руках диктатора не в наслідок спадкового походження, а зумовлюється видатними розумовими організаційними та «етичними» якостями особи диктатора. В умовах диктатури і поліційного терору особа диктатора, що діє «напер-

кір стихіям», особливо, коли та особа надто «геніальна» та вперта, відчуває, що їй море по коліна, що «нема таких твердинь, яких большевики не могли б перемогти». Такий диктатор, ісповідуючи доктрину історичного матеріалізму (тобто домінації закономірного екоомічного розвитку в історичному процесі) та причиновости життєвих явищ, може скасувати закони політичної економії, навіть біологічні закони генетики, якщо власна політика зажає не його в кут і йому треба підвести ґрунт під черговий експеримент.

Але з часом, самі диктатори переконаються, що законів природи й соціального розвитку скасувати їм несила. Поштовхами для такого переконання правлять зовнішні події та загрозливі протиріччя в ними керованих країнах.

Так, Ленін мусив сам прийти до проголошення НЕПу. Його примусив клекіт повстань «на окраїнах» і, нарешті, в Кронштадті. Ухвали XII З'їзду компартії в національному питанні викликані були наростаючими в неросійських совєтських республіках протестами в лавах самої партії щодо попередньої її політики (в ті часи зручний звичай стріляти в потилицю партійних опозиціонерів, назвавши їх агентами одної сусідньої держави, ще не був практикований). А «корифей всіх наук», Сталін перед відходом у небуття, в своїй праці «Економічні проблеми соціалізму в СРСР», що за його життя рекупувалася соратниками як «найгеніальніше відкриття», проголошує відступ від власних позицій (нема таких твердинь, які б... і т. д.). Він остерігає «деяких товаришів», які перецінюючи роллю кулі в потилицю, як вирішального фактора в побудові соціалізму в одній країні, «вважають, що... можуть скасувати існуючі закони політичної економії і створити нові». Сталін повчає цих «деяких товаришів», що протягом двох десятиків років тільки популяризували його власні тези. Віт прорікає — «ці товариші глибоко помиляються».

Революції, як і катастрофальні явища в природі, не творять, власне, нових конструктивних форм. Звільняючи колосальні маси потенційної енергії, вони раптово нищать давно загнилі форми, раптово руйнуючи старе, віджило і не дає можливість «льодокомобілеві історії» поискорити свій еволюційний конструктивний біг. Диктатори (і ликтатори в революції також) відіграють протилежну роллю, роллю гальма. Диктатор гальмує закономірний розвиток полії, намагаючись поліційним терором скерувати цей розвиток у бік ним самим прокладених рейок.

Перевибори парламентів, що часто спричинюються до більших або менших змін в кабінетах міністрів, викликають на Заході інтерес, бо наслідки виборів у якійсь мірі відбивають і характеризують зміни, що сталися в громадських настроях. Перемога на виборах ще недавно не впливової партії показує, що симпатії мас виборців змінилися і більшість людности прийняла програму політики саме цієї партії та довіряє її лідерам свою програму здійснювати. Перемогою Черчіля чи Етлі, або Трумана чи Айзенгавера світ цікавиться, але відхід котрогося із них від керівної ролі в державі нікого не лякає. Перевиборами у тоталітарних країнах не цікавиться ніхто так в зовнішньому світі, як і в самих тих країнах. Всі оцінюють цю подію як недотепний фарс у постанові набридлого режисера. А смерть диктатора, що тримав в своїх руках віжки терору завжди викликає розгубленість і паніку.

Така, сподівана соратниками Сталіна, паніка й сталася. Вона продовжується по цей час. Події 17 червня в Берліні і їх відгомін у всіх сателітних країнах, так само, як і конфлікт з Берією, були виявами цієї паніки.

Сталін, визнавши свою помилку, визнавши, що

сів трудових мас України в демократичному передпарламенті УНР, яким є Українська Національна Рада.

В своїй п'ятирічній роботі УНРада склала іспит і оправдала надії, що їх висловлювали масові організації українців і поодинокі громадяни, які перебувають у різних країнах світу. Сподіваємось, що й надалі, зміцнившись вказівками та ухвалами Третьої Сесії, об'єднана спільною програмою визвольної політики, УНРада з якнайбільшою інтенсивністю провадитиме роботу в усіх ділянках, в яких вона досі її провадила, підпорядковуючи всю свою діяльність одному категоричному імперативу — визволення України з неволі.

він звалтував закони політичної економії, з іша-кізмом справжнього вождя не попустив віжок. Він боявся, що віжки випадуть з його рук, якщо він зробив би поступку в бік правого ухилу і планував останній скок у наступі на скручену вже ним у баранячий ріг «дрібнобуржуазну стихію селянства». Випробуваний і досвідчений апарат терору мусив тримати і тримав би зломлені маси в покорі і пасивному спротиві на шляху до дальших «перемог».

Але смерть Сталіна раптом внесла змішання в ряди слухняних соратників. Не було вже кого слухатись. Розгубленість на верхах апарату загрожувала поширитися на низи. Треба було виявити максимальну спритність, щоб опанувати становище і зберегти авторитет керівництва. Шукати нашивку нового генія? Але, як сонце згасло, яка зірка може замінити його? Геніяльність Сталіна саме в тому й полягала, що він знищив усіх ймовірних конкурентів. Для того, щоб не допустити утворення дійсної революційної ситуації і зберегти диктатуру, осиротілі соратники мусили очолити її не новим, досі мало знаним «генієм», а чимсь кращим від попереднього керівництва. Чимсь, що подає надії на краще. Вихід було знайдено в колективному керівництві. Не в колегіальному, а саме в колективному — скопом, гуртом. І саме це було першим виявом паніки. Колегіальне керівництво, що складається з рівноправних колег, репрезентуючих собою окремі незалежні пілянки, виявилось небезпечним. Керівництво особовим складом, військом і поліцією не можна, виявилось, довірити окремим особам, бо тільки колективний контроль кожної ділячки може запобігти спробам появи нового генія і перешкодити зробити переворот або й революцію.

Мені пригадуються з лекцій проф. Довнар-Запольського характеристика імператора Олександра І, вихованого в дусі поступових ідей того часу: «Він (Олександр І) охоче дав би свободу цілому світові, якби світ запросив виконувати кожний його каприз (примху)». Так і осиротілі соратники, оглядаючись один на одного, боялися, щоб хтось із них самих не спокусився звільненою посадою генія і демократично не потяг за собою озброєних мас, обіцяючи лібералізацію і демократизацію знезначеного (соратники знали це) режиму. Не тільки страх за долю «любимої советської рідни», а страх позбутися безконтрольної влади змушував їх самих йти на поступки і пом'якшення, але в межах диктатури, в ім'я збереження диктатури. Гуртом почали перемишувати апарат міністерств, в першу чергу поліційний, реабілітувати жертви попереднього керівництва, обіцяти і плянувати поліпшення життєвих умов для голодних, обшарпаних мас.

Червневі події в Німеччині і сателітах підсилюють паніку. Переглядаються і фактично бракують «геніяльні пляни», що їх було затверджено на XIX з'їзді компартії. Пленум ЦК КПІ заперечуючи фанфарни заяви Маленкова на XIX з'їзді (по доповіді Фрушова), констатує катастрофальний стан сільського господарства зокрема — скотарства. Таке самовикривання потрібне було, щоб уgruntувати й ухвалити постанови про «заходи дальшого розвитку сільського господарства». Але, знижуючи с.-г. податок, вживаючи заходів по зросту скотарства, зокрема поголів'я в приватній власності селян, партія і уряд найбільше турбуються «підвищенням ролі районних комітетів партії та райвиконкомів у розвиткові колгоспів».

В жовтні м-ці «Правда» друкує одну за другою постанови уряду і ЦК КПСС: «Про поширення виробу промислових товарів широкого вжитку та поліпшення їхньої якості». «Про поширення виробу харчових товарів та поліпшення їхньої якості». «Про заходи дальшого розвитку советської торгівлі». Передбачено виробляти й пускати в продаж у 1955 р. промислових та харчових товарів в 2—3 рази більше, порівняно з 1950 роком. Передбачено приблизно втричі, порівнюючи з п'ятирічним планом, збільшити капіталовкладання та поширення

старих і побудову нових підприємств, що виробляють ці товари.

Нашвидку міняється засадничий погляд на методи «крутого піднесення» виробництва споживчих товарів і продуктивності промисловості та сільського господарства взагалі. «Геніяльна» праця генералісімуса «Економічні проблеми соціалізму в ССРСР», вже не цитується при кожній нагоді, перестала бути геніяльною. Тепер знов починають деклямувати засаду: від кожного — за його злібностями, кожному — за його працею. Тепер відновлюється і забутий принцип часів НЕПу — матеріальна заінтересованість працюючого. «Правда» вмістила 30. 10. 53 статтю члена коресп. Академії Наук ССРСР А Пашкова «Про принцип матеріальної заінтересованості за соціалізму». Крім набридлої советської пропаганди стаття цікава тим, що повертає до вказівок Леніна: «не на ентузіязмі безпосередньо, а за допомогою ентузіязму... на особистому інтересі» треба будувати містки до соціалізму.

Що це, поворот до НЕПу? Ні, це — «новий курс», викликаний, як і НЕП, страхом втратити владу, панікою перет порожнею, яка постала після смерті вождя, самими соратниками піднесеного до рани єдиного непомильного, єдиного златного побудувати соціалізм. НЕП був великим відступом на позиції визнання приватної ініціативи в економічно незрозумій країні. Новий курс є лише поступком в бік піднесення життєвого рівня зміною курсу корабля, щоб обминувти небезпечні рифи. Але ця поступка знесиленим і голодним масам може не допустити до поширення паніки на ті маси, може відсунути на досить довгий час загрозу виничнення революційної ситуації, внести деяке примирення з диктатурою. У свій час НЕП вніс таке примирення, але й поклав початок новим протиріччям в соціально-політичному укладі країни зокрема підвів міцну базу під невдоволення неросійських мас лютності національною політикою Москви та під претенсії економічно зміцнілого селянства до участі в керуванні державою.

Що дасть новий курс — сказати наперед тяжко. Але, в кожному разі він хоч і породжений панікою є цілком відмінний від «генеральної лінії», хоч і лишається курсом поліційного соціалізму. Його тривалість залежатиме від спритності колективного керівництва. Невідомо що настане. Новий курс може притамувати народній гнів на деякий час, заспокоївши невивагливі потреби зголоднілого населення. Але потреби зростають і тоді «колективне керівництво» змушене буде йти на нові поступки або круто міняти курс повертаючись назад до голого ентузіязму та підсилювати його терором.

Важливий закон

Світове робітництво довго боролось за 8-годинний робітничий день праці. Перші започаткували боротьбу масовими грандіозними страйками робітники в США. Міжнародний Соціалістичний Конгрес відомого II Інтернаціоналу 1889 року в Парижі поставив це домагання робітництва як головне і першотравневі демонстрації мали виставляти його своїм першим гаслом.

Завзято й довго мусило робітництво боротися за його здійснення. У Німеччині введено 8-годинний день праці лише по першій світовій війні. 12 листопада 1918 року німецький робітничий уряд видав закон, що запровадив обов'язковий по всій Німеччині максимальний 8-годинний день праці з 1 січня 1919 року.

Хоч німецький робітничий рух мав за собою доволі глибоку боротьбу й значні політичні здобутки, але, як бачимо, тільки 1919 року, з приходом революції в Німеччині, робітництво змогло провести цей важливий закон.

Українська Центральна Рада проголосила восьмигодинний робітничий день ще III Універсалом 20 листопада 1917 року, випередивши Німеччину на два роки.

Ювілей визначного твору

Цього року минуло 60 літ від часу появи на сторінках української періодики твору, що сколихнув політичну думку нашого загалу. Маємо на увазі перші розділи наукової праці Юліана Бачинського, що були надруковані в органі радикальної партії «Народ» (ч. 4, 5, 6, 7, 14) в 1893 р. під наголовком «По поводу еміграції». Пізніше, себто р. 1895, цей твір вийшов з назвою «Україна Ірредента» накладом «Універсальної Бібліотеки» у Львові й набув широкої популярності серед українців і чужинців.

Відзначаємо ювілей цього твору, бо в історії державно-політичної думки він має переломове значення і вплив його на дальший розвиток визвольної боротьби був настільки великий, що майже всі українські політичні партії прийняли основні тези Ю. Бачинського та на основі їх будували свої програми.

Не зайво сказати, що автор твору — молодий 23-літній Юліан Бачинський, вже тоді видатний член української радикальної партії, а пізніше соціал-демократичної партії, розгорнув жваву діяльність в політичній діяльності й вивчав суспільні та економічні відносини в своїм краю, намагаючись вияснити причини злиднів та культурної відсталості українських трудових мас.

Безпосередньою спонукою до написання твору були тяжкі економічні відносини в селах Галичини й масовий виїзд сільської бідноти на еміграцію за океан та навіть у Росію в шуканні заробітків і землі. Ця еміграція широким відгомном відбилася в українському красному письменстві, коли Іван Франко, О. Колесса, Богдан Лепкий, П. Карманський, Степан Ковалів, Ю. Кміт, Тимко Бордуляк, Василь Стефаник та ін. в барвистих і понурих формах малювали трагедію українського селянства, яке недолею змушене було кидати свої рідні оселі й у далеких краях шукати можливості прожитку.

Юліан Бачинський підійшов до цієї справи та прослідив її на тлі суспільних, економічних і політичних умов життя цілого українського народу із становища «Квестії» будучності української нації» (ст. 8). Послуговуючись марксістським методом аналізу (з усіма її позитивними й негативними сторонами) й оцінки політичних і національних справ на ґрунті економічних відносин, Ю. Бачинський добачав головну причину зла в економічному визиску України її гнібителями й загарбниками — польською шляхтою, московським дворянством та урядами Австро-Угорщини й Росії, експонентами чужої шляхти й буржуазії. Так Західня, як і Східня Україна були тоді об'єктами економічного визиску, жертвами політичної та культурної відсталості. Незаможне українське селянство, землю якого при скасуванні панщини у 1848 р. (Австрія) і кріпацтва 1861 р. (Росія), забрали дідичі, наше селянство на своїх клатках землі не могло вести господарства. Індустріального виробництва на українських землях тоді не було, розвиток його гальмували та спиняли окупанти, тому населення, рятуючись від голодової смерті, тікало в світ-за-очі, йшло на еміграцію, знекровлюючи національний український потенціал.

Аналізуючи це, Ю. Бачинський доводив, що «політичний устрій кожного краю, виростає в природний спосіб із його економічно-суспільних відносин. Зі зміною тих відносин, змінюється і форма політичного устрою» (ст. 64). У них корінь політичної боротьби. На прикладі із Австрії, а насамперед, Росії від часу Кримської війни, якої наслідком було знесення кріпацтва і початки російського промислу, автор досліджував умовини життя й політичну боротьбу. Визиск селянства дідами, економічна відсталість краю, бо шляхта боялась промислу і зросту буржуазії та пролетаріату, які могли відібрати її політичне верховодство, брак міст — у значенні політично-культурного і національного фактора, все те

негативно відбилася на політичній боротьбі скрізь, а надто українців.

А все те було наслідком політичного поневолення України чужинцями. Тут корінь лиха. Ю. Бачинський виставив тоді гасло: «Україна мусить виступити до боротьби так проти Польщі, як і Росії, бо супроти них обоїх виставлена вона на перші стріли економічного й культурного визиску, на жир, обі вони тягнуть з неї поживні для себе соки і тому проти тих обох націй Україна мусить добиватись політичної відрубності, політичної самостійності. Самостійність політична України — то *conditio sine qua non* її економічного і культурного розвитку, услів'я взагалі можності її екзистенції» (ст. 7). «Вільна, велика, політично самостійна Україна, одна нероздільна від Сяну по Кавказ — це прапор» (ст. 74).

Здійснення цього Ю. Бачинський бачив тільки у боротьбі, — а не в торгах із урядом австрійським чи царським.

Автор перший в українській політичній літературі проаналізував поняття батьківщини і нації та став на становищі національної держави, у якій до голосу прийшли б не тільки шляхетські верстви, але й народні низи, цілий народ (ст. 111). Докладно прослідив автор ролю української інтелігенції та тодішніх політичних партій, вказуючи на їхні недоліки та способи їх виправлення, наводячи яскраві приклади, що наша інтелігенція та бюрократія, живучи по містах і переймаючи норови чужої буржуазії, робить із себе карикатуру, бо не має економічної основи. Буржуазія без грошей, це карикатура буржуазії (ст. 42).

Немов вищим духом передбачав Ю. Бачинський в «Україні Ірреденті» нинішню затяжну боротьбу за українське національно-державне політичне визволення, зокрема на західніх українських землях із Польщею.

... «І настане боротьба, боротьба о існування двох народів — польського і українського — завзята боротьба, повна посвячення, боротьба на життя і смерть. І антагонізм національний дійде зеніту. Відживе давня історія, відгребеш з архівів давні, припавші порохом спомини «билих времен» — відживе страшна «традиція» що сильно буде прийматись між українською суспільністю, бо знайде відповідний для себе ґрунт, а рівночасно зацвіте богатством і українська література і українська штука-мистецтво, пічне цвісти між українцями і наука. А тоді розпічнеться і поворот «заблудших» сполячених синів на лоно покинутої ними «дорогої матері України». Одна осталася польська твердиня Львів. Хто знає, може на вічну пам'ятку побіди поставлять українці на однім із львівських майданів бронзовий пам'ятник Хмельницькому, а булава його буде звернена ід Збореві.

Між тим на деннім порядку стоять вже буде квестія політичної самостійності України, квестія національної української держави» (ст. 54).

Образ немов із недавніх наших днів, яких усі ми були свідками і активними учасниками. З острахом прийняли тоді «реальні» політики ці революційні думки молодого Ю. Бачинського, і недиво — цеж лахло «державною зрадою» так супроти Австрії, як і супроти Росії. Але життя виправдало тези Ю. Бачинського. Бо вже з появою «Україна Ірредента» у 1895 р. з'їзд радикальної партії прийняв у свою програму її тези, а опісля приймають постулат самостійної української держави і українська соціал-демократична партія (заява Миколи Ганкевича на з'їзді австрійської соціал-демократії в Берні 1899) і українська націонал-демократична партія (УНДО). Його проголошує на своєму з'їзді (1900) українське студентство у Львові.

Це гасло стає домінуючим в українській політиці.

Ще у 1848 році сільський священник із Ветлини Лиського повіту, о. Василь Подолинський, підніс цей постулат в своєму, польською мовою написаному творі «Глос пшестрогі», але цей твір не був ані друкований, ані поширений. Його знайшли вже по появі «Україна Irredenta» Ю. Бачинського й видали в 1918 році. Бачинський самостійно й оригінально вготував свій політичний трактат.

Згадати треба, що Ю. Бачинський був ще автором «Поділ Галичини», монументальної книги «Українська еміграція», «Гльосси», «Взаїмні відносини української і польської соціалдемократії», «Переписка із М. Драгомановим» (саме з приводу «Україна Irredenta» та інш.) Загинув у большевицькому концтаборі. Большевики не могли йому дарувати того, що він зробив для української визвольної справи, для трудових мас, збуджуючи в них свідомість і почуття незалежності від «старшого брата». Думки і твори Ю. Бачинського йшли наперекір намірам большевицьких гнобителів і вони його замучили в концтракту, як і мільйони тих, що їх Ю. Бачинський натхнув ідеалами свободи й незалежності України.

Думки Ю. Бачинського із «Україна Irredenta» популяризував Льонгін Цегельський у своїй брошурі «Русь-Україна і Московщина». «Самостійна Україна» М. Міхновського, видана Українською Револьюційною Партією (РУП) у Львові на початку цього століття, — це промова на сходинах одного з гуртків. Запальна, бадьора, але, як стверджує історик Ст. Томашівський, без наукового ґрунту. Цікаво, що, як зазначає її видавець Льонгін Цегельський, її друкувала без цензури польська соціалістична дру-

карня уділова у Львові, бо українські друкарні боялись без державної цензури її друкувати (календар «Провидіння» 1948). Пізніше вже вийшла праця Миколи Порша «Автономія України».

Ю. Бачинський соціаліст і то не тільки кабінетний, але й практик. Довгі роки він був першим головою місцевого комітету УСДП у Львові, започатковуючи самостійний соціалістичний рух українського робітництва по містах. У соціалізмі він вбачав ідеал і здійснення людських умов життя, але як практичний політик розумів, що це можливо тільки тоді, коли кожний народ буде вільний і зможе сам порядкувати та вирішувати свою долю, свої справи, що дорога до соціалізму веде через самостійні національні держави і цьому дав він вислів у своїй праці.

Цю книгу Юліан Бачинський присвятив «Товаришам — українській молоді». І українська молодь його та наступного покоління зрозуміла цю присвяту, вона пройнялась її ідеями і за них, за Самостійну Україну пішла на боротьбу. В цій полягає велике історичне значення «Україна Irredenta».

Та слід ще тут зазначити, що теперішня молодь мало присвячує уваги глибоким творам українських дослідників і мислителів недавнього минулого. Може оця згадка спонукає когось глибше заглянути в причини нашої неволі й заохотить використати досвід і знання визначного теоретика, який все своє життя віддав праці й боротьбі за визволення України.

Т. Кобзей

Основоположник соціалістичної партії Канади

Хоч про соціалістичну партію Канади ССФ, писалося вже чимало в нашій пресі, але хочу розповісти українським читачам про її основоположника й організатора та саму партію дещо.

Назва ССФ, є скорочення повної назви партії «Кооператив Коммонвелт Федерейшен», що в нашій мові значить Федерация Кооперативного Багатства. За своєю програмою вона є соціалістична партія. Її основоположник, пок. Дж. С. Вудсворт, був не тільки теоретиком, а й практиком-організатором. Він сказав: «Чого ми бажаємо для себе, того бажаємо для всіх». Програма ССФ, що її ухвалено 10 серпня 1948 р., між іншим каже, що соціальне забезпечення є важливою частиною демократичного життя суспільства. Тому держава повинна забезпечувати своїх громадян на старість, на випадок хвороби та нездібности до праці, отже тих, що не з своєї вини не можуть себе прогодувати. Обов'язком держави забезпечувати робітників, фермерів (селян) і риболовів. Запровадження в державі такої системи, яка б рівноважила суспільну, кооперативну й приватну власність; скасування монополій і заміна соціалізованою регуляцією народного господарства країни; регулювання цін на сільськогосподарські продукти державою; контролю міжнародної торгівлі й кредитів і націоналізація банків; зміцнити єдність нації, зреформувати конституцію та збільшити державну підтримку для народної освіти; боротьба за демократизацію ладу й відносин у світі: повна свобода організації професійних спілок (юній) з правом робітників державних і приватних підприємств вільно належати до вибраних ними юній.

Вплив ССФ в масах та значення її в політичному житті безперервно зростає. В останніх виборах до каналійського парламенту вона цього року здобула 10 нових послів і має тепер 23 послі.

Коли говорити про початки заснування партії ССФ, то слід сказати дещо про її основоположника, бо його знанням, енергією і практичному досвіді партія завдячує свій початок та існування.

Дж. С. Вудсворт в молодих літах був методиским

місіонером і проповідував ідеали Христової віри. В р. 1917 він переїхав з Онтаріо до Вінніпегу. Цей переїзд спричинився до розгорнення його роботи в інтересах загалу й зокрема партії. В той час до Канади масово напливала імміграція, між якою було найбільше українців. Між цими іммігрантами він завклав свою місію й почав студювати умови життя цих людей, які в той час були особливо тяжкі. Шаліло безробіття, розпуста, нечистота, піяцтво... Ніхто не звертав уваги на цих забутих всіма людей. Ще року 1899 він студював в Лондоні на Оксфордському університеті і там відвідував «слоупи» в східній частині Лондону, де бачив таку саму нужду й занепад серед робітників. Все це його дуже вразило. Він почав гостро осуджувати владу, що допустила такий стан, та апелювати до всіх церков, щоб вони прийшли їм на поміч в моральному оздоровленні й поліпшенні матеріального та культурного стану. Але церкви були глухі до його поклику. Він написав дві книжки: «Чужинці у воротях» і «Мої сусіди». В тих книжках він змалював страшні картини цього життя й благав усіх прийти з допомогою, поки ще не пізно. Він писав: «Де є пригноблена кляса людей — я серед них...» «Де є кримінальний елемент — я серед нього». «Коли одна душа у в'язниці — я не є вільний».

Все своє життя він був пацифістом і поборював війну. Під час останньої війни він навіть розійшовся з своєю партією в парламенті, де єдиний виступав сам від себе проти війни. Не осуджував партії і не розбивав її з причин розходження в цій справі. Сміливо виступав у парламенті й доводив про капіталізм, соціальна несправедливість, імперіалістична експансія — це явища непопулярні. Але при всьому своєму пацифізмі. Дж. Вудсворт, на час запитання в 1937 році, що маємо робити тоді, коли якась держава загрожила б нашому демократичному життю, відповів — боронитися. «Навіть із зброєю в руках?» — запитав я. «Так, із зброєю».

Коли церква не відгукнулася на його заклик, він покинув навіть добре оплачувану посаду і, як

грецький філософ або наш Скворода, пішов у народ. Жив і між духоборами і вивчав їх життя. Пішов між фермерів і лісорубів, вуглекопів, а у Венкувер став на роботу вантажника й виладоував та наладоував кораблі. Там став членом професійної організації і боронив її все своє життя.

В 1922 р. великою кількістю голосів Вудсворта вибрано до парламенту, в той час від Незалежної Партії Праці, а в 1932 р. він скликав у Келгарі конференцію всіх тоді розпорощених робітничих груп і там тоді зародилася партія ССФ. Протягом року він був об'їхав Канаду з викладами й виголосив 200 промов, в наслідок тієї пропагандивної акції, відбулася конференція в Ріджайні з участю 131 делегата і було проголошено славний маніфест ССФ, або, як його тут називають «Ріджайна Маніфест».

Слід сказати, що Вудсворт відвідав був ССРС, де на власні очі побачив фальш комуністичної пропаганди й нужденні умови життя трудових мас. Повернувшись звідти, він став ще більшим прихильником демократичних методів переведення соціальних реформ і здійснення соціалізму. І він, і партія ССФ безкомпромислово поборюють терористичний і тоталітарний комунізм, що його він в ССРС поба-

чив. Ніяка націоналізація та соціалізація не може привести до визволення й добробуту народніх мас там, де люди позбавлені свободи й демократії.

Таку дорогу життя пройшов цей великий робітничий організатор. Він прийшов сам і інших привів до переконання, що тільки політичною боротьбою, веденою демократичними методами, можна замінити капіталістичну систему на соціалістичну.

Боротьбою й заходами партії ССФ трудові маси Канади добилися багатьох реформ: пенсій на старість, забезпечення робітників від безробіття, допомоги матерям, кращих юнійних законів, демократизації державного апарату, поліпшення умов праці і скорочення часу її та ін. Тільки при допомозі партії ССФ та боротьби трудових мас досягнуто тих змін. В передових країнах Європи, де робітничий рух набув організованих форм і сили ще в XIX столітті, цей етап уже перейдено, але в країнах Америки — це тільки початок. Перевести в життя свою програму перебудови партія зможе, коли прийде до влади в цілій країні. А вона таки прийде! Симптоми того вже видно: в одній з десетейх провінцій Канади впродовж десяти років незмінно представники ССФ становлять провінційний уряд.

УРС В УККА

Два роки тому Український Робітничий Союз, що провадить свою діяльність в США та Канаді й має понад 25.000 членів об'єднаних в кількох сотнях відділів, вступив до Українського Конгресового Комітету Америки на основі укладеної угоди, головні точки якої зводилися до заповнення демократичних засад, до толеранції політичних, релігійних і світоглядових поглядів серед українців та їх організацій, які належать до УККА. На підставі тієї угоди та на підставі виборів минулорічного Конгресу УККА, до Політичної Ради входить три члени від УРС (А. Батюк, Т. Миник і М. Стахів), з них голова УРС А. Батюк був обраний на секретаря Екзекутиви, а Т. Миник на другого віцепрезидента УККА. Політична Рада складається з 24 членів, до неї належить від УРС ред. М. Стахів, від «Української Вільної Громади» — проф. І. Паливода та представники інших визначніших організацій, що становлять демократичну більшість в згаданих керівних органах УККА.

Представники УРС та «Вільної Громади» спільно з іншими демократичними представниками, як відомо, ставляться прихильно до УНРади й Державного Центру УНР та підтримують його політично, морально й матеріально, за що українське демократичне громадянство може бути їм вдячне. Цілий УККА теж прихильно ставиться до Д. Центру УНР, про те свідчать ухвали Конвенції. Зокрема виявляють свою увагу до УНРади УРС та його тисячні маси членства. На сторінках часопису «Народна Воля», що виходить щотижня в місці осідку централі УРС, у Скрантоні, знаходимо чимало цікавих статей, цінних інформацій та історичних і літературних матеріалів, які задовольняють культурні потреби не тільки членів УРС, але всього демократичного українського громадянства у вільному світі, а особливо в США та Канаді. Цей часопис стоїть на позиціях підтримки визвольної боротьби українського народу та віднови його демократичної державности в формі Української Народньої Республіки і включення до її складу всіх земель, де живе наш народ.

УРС і його часопис активно підтримує українську еміграцію та сприяє переїздові її до США. Тисячі іммігрантів у США і Канаді переїхали туди завдяки всебічній допомозі УРС та його патріотичним членам. УРС підтримує матеріально й морально українські робітничі організації в світі, а перед окупацією большевиками Західної України цей братський Союз з Америки щедро допоміг українським селянам і робітникам в політичній боротьбі та в культурно-національному будівництві на рідних землях.

По селах і містах Зах. України десь стоять і тепер народні доми, які були збудовані на засоби УРС та його членів, чимало було відкрито народніх читалень та кооперативів у тих домах. Кожний, хто був та жив у Галичині, це добре пам'ятає і з вдячністю згадує про братню підтримку. Поступові часописи й журнали та науковці й письменники нераз зазнавали ширшої опіки своїх братів, які виїхали до Америки й не забули свого рідного краю, допомагали в його неволі. Цю гарну традицію й тепер плекає серед свого членства УРС, про що ми з присмістю згадуємо й тим висловлюємо почуття вдячності за всіх, хто тією підтримкою користувався.

Щоб докладніше поінформувати своїх читачів про діяльність представників УРС на терені УККА, подаємо з деяким скороченням за «Народною Волею» від 22. X. 53 інформацію про перебіг наради Краєвої Ради УККА та про її ухвали. З того буде видно, яка ситуація панує в цьому найбільшому об'єднанні українців в Америці та роля демократичного представництва в ньому.

10 і 11 жовтня відбула свої наради Краєва Рада Українського Конгресового Комітету в Нью Йорку. В нарадах Краєвої Ради взяли участь майже всі члени Екзекутиви, Політичної та Ширшої Ради, Контрольної Комісії й Апеляційної Ради, представники деяких відділів УККА, та гості. Разом на нарадах було понад 150 осіб, а на бенкеті, що відбувся на закінчення першого дня нарад, на якому виступали американські гості, взяло участь коло 200 осіб.

Треба зауважити, що голова і перший заступник голови, без ніякої підстави і якоїсь рації підняли у своїх звітах закиди проти більшості Ради Директорів, яка свого часу дала їм точні інструкції щодо їхньої поїздки до Європи, а потім гостро притикувала їхню поведінку, що була суперечною з інструкцією. Напад на більшість Ради мусів викликати відгук у звітах дальших членів Екзекутиви, зокрема секретаря УККА А. Батюка, який звернув увагу на те, що голова і перший заступник не дотримуються статуту, а голова дуже рідко бере участь у нарадах Екзекутиви й Ради Директорів УККА; тому він мало знає про опінію цих органів і часто не виконує ухвал їх або діє зовсім свавільно, без порозуміння і ухвали Ради Директорів (як наприклад його телеграма Боленові, яку він вислав без ухвали УККА і через те утруднив зв'язок із державним департаментом. Голова за статутом повинен брати участь у засіданнях Екзекутиви і Ради Директорів, і опіч того він лістає з каси УККА на свою роботу \$5,000.00 річно.

Зачеплені головою та його першим заступником питання виповнили велику частину дискусії, в якій взяло участь 56 осіб. Суперечності проявлялись головну в таких справах, як відношення УККА до УНРади й Закардонного Представництва УГВР, в справі розподілу фондів та дотацій на різні цілі

Тон дискусії надали противники УНРади (проф. Вовчук, Др. Петро Мірчук, проф. Кононенко, С. Зиблікевич, Спринський і інші) повели плянову атаку на УНРаду, користаючися абсолютною нічим необгрунтованими напастями, хоча на порядку нарад навіть посередньо питання УНРади не стояло. Водночас для відповідної димової заслони цієї тактики всі ті промовці виступали з нападами на секретаря УККА й голову УРС Антона Батюка за те, що він у своєму звіті відгукнувся на звіті голови і першого заступника голоси та скритикував їх діяльність. Разом з тим кидаю нападів на УРС. Ці промовці уважали за потрібне приписувати виключно голові всі позитивні досягнення української справи та кадити йому в непристойний спосіб. Розуміється, що дісталось від них також усім іншим тим, що послідовно в Раді Директорів боронили правопорядку в УККА, тобто вимагали виконування приписів статуту і ухвал Конгресу та Ради Директорів. На ці напади відповідали гідно промовці з табору правопорядку (проф. Грановський, І. Паливода, М. Стахів, інж. Куропась, проф. Ветухів, А. Батюк, Т. Миник, Бак-Бойчук, А. Шекерик і інші.

Противники УНРади висловлювалися проти допомог з Народного Фонду на визвольну роботу в Європі, а всі грощі в Народного Фонду радили залишити без винятку в ЗДА.

Проти такого проекту, який означав би моральне самогубство кожної української організації в ЗДА, отже в першу чергу самого УККА, виступили рішуче промовці із табору українського правопорядку. Вони звернули увагу на те, що така позиція порушує основного духа не тільки ухвал Конгресу

Конгресу УККА в минулому році, але й сам статут УККА. Допомога визвольній справі не тільки язиком, але й ділом і грошем це душа роботи дотеперішньої української громади в Америці і без цієї душі всяка робота упала б. В тому дусі промовляли інж. Куропась, Др. М. Стахів, З. Дончук, пані Олена Лотоцька, адв. Ярема, адв. Пізнак, І. Паливода і інші. Велика більшість членів Краєвої Ради, що мали рішальний голос, прихилилася до думки, що це питання не може взагалі дискутуватися і над ним треба перейти до порядку. Це висноження отримало 27 голосів. Проти того голосувало тільки 9 членів Краєвої Ради.

Нарада ствердила, що весь УККА, в центрі і на місцях, має в звітному часі поважні досягнення. Краєва Рада вкінці однозгідно ухвалила заклик до всіх членських організацій УККА та взагалі до всього громадянства, щоб приспівити та **збільшити вкладки до Народного Фонду, бо без того неможливо виконати якслід наложених на УККА завдань сучасної пори.**

Резолюції щодо зовнішньої політики є зредаговані в дусі постанов П'ятого Конгресу. Окрему резолюцію ухвалено щодо переслідування релігій в совєтській імперії (проект адв. Яреми і додаток владики Мстислава) та резолюцію з осторогою державного департаменту щодо переговорів із Москвою, яка ламала плянову всі свої дотеперішні зобов'язання.

Для українського громадянства має велику вагу ухвала Краєвої Ради УККА, яка виразно визнає **провідну роль в визвольній боротьбі українського народу за свою демократичну державність за Українською Національною Радою та Державним Центром УНР в цілому.**

Це свідчить про зрозуміння подавляючою більшістю членів Краєвої Ради УККА дійсних інтересів народу в його визвольній боротьбі.

Закликаємо членів і прихильників УСП вступати до Українського Робітничого Союзу, який послідовно веде боротьбу за демократію і за інтереси працюючих.

Відгуки політичного життя

З приводу краєвої конференції УСП в Англії

В Лондоні відбулася краєва конференція УСП, яку скликав 3—4. X. 53 тимчасовий краєвий комітет УСП в Британії. Конференція вислухала кілька доповідів на актуальні теми (про міжнародно і внутрішню ситуацію, про організаційні й видавничі завдання тощо) й ухвалила різні постанови, серед яких згадується й «проект програми УСП», що його мають запропонувати на ствердження майбутньому з'їздові УСП. Конференція, як подає «Наше Слово» немовбито прийняла «в основу діяльності Краєвої Організації проект організаційного статуту».

Щодо проектів програми і статуту, то слід зазначити, що поодинокі особи, чи навіть краєві конференції партії, не мають права їх міняти, бо та компетенція належить тільки загальному з'їздові УСП. Установча Конференція УСП, що відбулася 25—26 березня 1950 р. в Агсбурзі, **одноголосно ухвалила програму і статут об'єднаної УСП і до наступного з'їзду партії ніхто не має права їх міняти.** Право членів УСП різні проекти виготовляти і з'їздові їх пропонувати, але доки вони не ухвалені з'їздом партії, дійсними і правними є програма і статут, що були ухвалені Установчою Конференцією УСП. Засади ухвалені програми були подані в формі резолюцій Установчої Конференції й надруковані на ст. 11—12 «Вільного Слова» ч 1 за вересень 1950. П'яту програму з допущення Установчої Конференції проєдугач ЦК УСП й тільки та програма зобов'язує всіх членів партії її дотримуватись. Статут УСП теж був пооредатований ЦК партії й виданий циклоstileвим друком та розісланий всім організаціям УСП. Підкреслюємо, що тільки ухвалені Установчою Конференцією програма і статут є правні та зоб'

об'язуючі для всіх членів УСП й для місцевих та краєвих її організацій. Єдність партії і правопорядок у ній береже й боронить ЦК УСП. В одній партії не може бути кілька програм і кілька статутів, а мусить бути єдина програма і єдиний статут, тільки тоді ми збережемо єдність і правопорядок у ній.

До дотримання правопорядку й дисципліни закликає всіх членів партії ЦК УСП, зокрема членів, що перебувають на терені В. Британії. Всі мертві і живі та ідейні соціалісти (члени УПСР, УСДРП, УСРП та УСДП) між двома світовими війнами й пізніше прагнули об'єднання українського соціалістичного руху в єдиній партії. Великими натхненниками об'єднання всіх українських соціалістичних сил в одній партії були недавно померлі соціалістичні діячі й ідеологи сл. пам. І. П. Мазепа й Н. Я. Григорій.

З нагоди скликання Установчої Конференції українських соціалістичних партій 25. 3. 50 р., тоді хворий І. П. Мазепа писав:

«Цю конференцію маємо вважати завершенням того процесу об'єднання українських сил, що почався вже в добу між двома світовими війнами. Українські соціалісти, після великого розпорощення своїх сил, спричиненого пануванням антидемократичних ідеологій, повинні в цей відповідальний момент ще тісніше об'єднатися і створити одну міцну українську соціалістичну організацію, з однією назвою і однією програмою.» (Див. «Вільне Слово» ч 1).

В своєму листі з США Н. Я. Григорій, з нагоди відбуття Установчої Конференції УСП, в березні 1950 р. писав:

«Я глибоко втішений тим, що сталося об'єднання українських соціалістичних сил в одній УСП. Ви

здійснили те, про що ми з І. П. Мазепою та іншими товаришами мріяли й що готували ще перед приходом Гітлера. Не сталося це тоді, — добре, що довершене тепер. Дбайте про єдність, дорожте кожну віддану визвольній справі одиницею, не час тепер дошукуватись розходжень та ідеологічних різниць поміж поодинокими товаришами чи навіть групами. На час лежить обов'язок перед трудовими масами України здійснити визвольні завдання, а це можемо виконати тільки спільними й об'єднаними силами всіх справжніх українських демократів і соціалістів; сектанство й гуртківство нас знесиловало та зводило нанівець. Об'єднана соціалістична партія поборе фашистівські залишки в нашому суспільстві й переможе гнобителя України — московський більшевизм. Єдина УСП може досягнути тієї величі і успіхів, яких досягали її складники під час будівництва УНР. Вітаю всіх об'єднаних членів і бажаю повного успіху в роботі.»

Сподіваємось, що для всіх членів УСП і її прихильників наведені поради й глибокі думки є дорогі й самозрозумілі, тому всі одностайно мусимо їх дотримуватись і заповіді та програмові завдання неухильно виконувати. Немає місця в рядах нашої партії для тих, які б ставили свої особисті чи гурткові інтереси вище тих завдань і єдності, що про них так красномовно говорять наші учителі і визначні соціалістичні теоретики. Єдність УСП беззастережно боронять не тільки дійсні члени партії, але й прихильні до УСП робітничі організації, які в своїх листах до ЦК висловлюють категоричні вимоги беретти її та стояти на сторожі інтересів трудових мас України й розгортати соціалістичний рух в теоретичному й організаційному напрямках. Ніякі збочення від тих напрямних не будуть виправдані, якщо хтось залумає їх робити. Наш рух має глибоке коріння в історії українського народу, наші історичні партії передали нам у спадщину великі ідейні скарби й набагання досвіду з минулого, наша соціалістична ідеологія й політична програма покладає основи в будівництві української демократичної державності, наші ліячі були творцями Української Народньої Республіки та її славних Універсалів, що стали справжніми скрижалями для всього народу і ліючих політичних демократичних сил, наші ліячі були ініціаторами й основоположниками Української Національної Ради й багатьох вікопомних актів дійсно історичного значення.

Будьмо ж гідними продовжувачами й виконавцями тих заповітів та нових завдань, що їх ставить перед нами сучасна визвольна боротьба українського народу в прямуюванні до віднови Української Народньої Республіки!

Чому ОУН відкликала своїх членів ВО?

Як відомо, Організація Українських Націоналістів (група полк. Мельника) відкликала своїх членів (інж. Д. Андрієвського й ген. М. Капустянського) з Виконного Органу УНР, подавши про це заяву п. Президентові УНР, а потім оголосила на сторінках преси свій комунікат, в якому повідомляє, що причиною до того є «сучасний стан у ВО УНР, який створився та існує так на відтинку організаційному, як і на відтинку зовнішньо-політичному, є того порядку, що ОУН з ним ніяк не може погодитися і нести за нього відповідальності». Далі провід ОУН у цьому комунікаті складає вини за той стан на фракції «паритетної більшості в УНР, а саме — фракції УНДС, УСП і УНДО»... та заявляє, що ОУН «залишається в УНР» в «надії, що ще вдасться усунути цей сучасний стан».

Інж О. Бойдуник, у статті «Говорім ясно і конкретно» («Укр. Слово» ч. 627), пробує докладніше вяснити причину відкликання своїх членів ОУН з Виконного Органу УНР й повторює обвинувачення на адресу УНДС, УСП і УНДО, що немовби вони «причинилися до сьогодиньшого не порядку в Держ. Центрі і до кризи у ВО УНР»...

та що вони з «партійницькими критеріями підходять» до всіх справ.

Говорімо не тільки «ясно і конкретно», але й **правдиво**, як воно було насправді. На засіданні фракції УНР 13. X. 53 представник ОУН, той же інж. Бойдуник, вніс кандидатуру на голову ВО проф. Ю. Бойка, мотивуючи тим, що, мовляв, соціалісти вже мали свого прем'єра, демократи — теж, а тепер черга мати свого прем'єра припадає на ОУН. Право ОУН було свого кандидата пропонувати, але **таке саме право належить іншим фракціям кандидатури не приймати**. Немає потреби наводити мотиви, чому саме більшість фракцій згадану кандидатуру відхилили, це їх **право й обов'язок** займати становище до всіх справ у згоді з своїм політичним сумлінням і почуттям відповідальності за політику Держ. Центру УНР.

На неприйняття кандидатури ОУН більшістю фракцій УНР, представники ОУН негайно покинули засідання фракції і через годину подали заяву про відкликання своїх членів з ВО.

Хто ж тут поступив за «партійницькими критеріями», представники ОУН чи більшість фракцій УНР? Представники ОУН виявили крайній ступінь партійництва, бо заявили, що коли не приймає наше кандидата, то ми відкликаємо з ВО своїх членів. Кожний об'єктивний громадянин скаже, що таке поступовання є виявом **партійницького егоїзму**, бо представники ОУН відмовилися підлягати ухвалі більшості. Чи можна таке поступовання вважати «категоріями державницької думки», про що стільки говорить інж. Бойдуник у згаданій статті? Хай читачі вдумуються й самі дають відповідь на це питання.

До того слід додати, що представники фракції ОУН **не приймали** кандидатів на голову ВО від демократичних фракцій, але ті фракції, кандидати яких навіть здобули **більшість** трьох голосів із п'яти, не хотіли настановляти свого голову ВО, хоч і мали на те повне право, бо бажали досягнути згоди всіх партнерів в цім питанні і **не використали** свого права керуючись дійсно інтересами консолідації і державницькими мотивами.

Якби більшість фракцій УНР хотіла **переголовувати** інших і конче настановити свого голову ВО, то могла була це зробити (може шкода, що не зробили?), то вже давно криза у ВО була б ліквідована й Викон. Орган уже давно був би нормально впорядкований. Хто ж тут показав своє партійництво? Провід ОУН хотів **примусити** способом **відкликання своїх членів з ВО** більшість фракцій УНР до того, щоб обов'язково погодилися на їхнього кандидата! Розуміється, на **домінацію** однієї фракції більшість їх не могла піти й зловживанням фактично правом вета невільно користуватися нікому, ми такого права не визнаємо й за ОУН.

Отже, хто винен у тім, що криза у ВО досі не усунена? Винні ті, що не бажать помирятися до більшості й не бажать визнати за більшістю права вноємувати відносини в ВО та декомплектацією Виконного Органу (відкликанням своїх членів) **намагались примусити** інших погодитися з **вимогою** проволу ОУН. Це є неприхований намір домінувати в УНР, що ми рішуче відкидаємо й осуджуємо. Ми визнаємо паритет і нормальний правопорядок, **де більшість** вибірає, а не один, мичв час моно-партійности, коли один, чи одна партія все вирішала й інших змушували виконувати. Цей стан лишився тільки в більшевизькому царстві та в Іспанії, де панують диктатори.

Розмови п. Бойдуника про МАКЦ нас дуже дивують. Коли про це пишуть і галасують бандерівці, то те можна пояснити їхньою ворожою настановою до **всього**, що роблять органи УНР. Для них тільки добре й правильно те, що вони роблять. Для них перекочення, наклепи інсинуації — всі ці засоби перекормальні бо ніяка мораль їх не зобов'язує, розмови про етику й почуття відповідальности в приватному житті й публічних виступах — наївні балачки. Але інж Бойдуник належить до Президії

УНРади і йому добре відомо, що статут МАКЦу існує тільки в проєкті, його ще ніхто не ухвалював, не підписував, до того проєкту подано чимало змін, його, як відомо, не прийняв ані Американський Комітет, отже, той статут не існує і нікого не зобов'язує, на основі його не твориться ніяка організація і розмови про МАКЦ — це пройдений етап. Інж. Бойдуник ломиться у відчинені двері й половину згаданої статті вділяє зайвій справі та хоче показати, які вони (ОУН) праведні націоналісти, а інші партії УНРади зійшли з самостійницьких позицій та, «покликаючись на ідеологічну, соціалістичну і демократичну спорідненість і довір'я до московського соціал-демократа п. Б. Ніколасвського, уложили з ним проєкт статуту МАКЦ, який позбавлений є отої української «глибокої категорії державницької думки». І далі інж. Бойдуник відкриває огонь із своєї «артилерії» по УНДС, УСП й УНДО. Почекайте, не стріляйте, бо поцілите в свою ОУН! Адже представник ОУН інж. Д. Андрієвський теж брав участь у виробленні проєкту статуту МАКЦ-у, коли йдеться про проєкт, а сам інж. Бойдуник вносив на засіданнях Президії УНРади до того проєкту свої поправки й доповнення і якби ті поправки й доповнення були прийняті, то той статут, виходить, був би добрий. Отже, — легше на поворотах! — сказав би шофер.

На одному з засідань Президії УНРади, коли обмірковували проєкт статуту МАКЦ-у, інж. Бойдуник вніс свою пропозицію, І. Багрянний свою, а ВО, включаючи представників ОУН, що входили тоді до складу ВО, запропонував теж свою пропозицію. Всі три пропозиції, оскільки вони в дечім збігалися, а в дечім різнилися, були передані окремій комісії з членів Президії для узгодження й вироблення проєкту однієї постанови, той проєкт комісія мала внести на ухвалу Президії УНРади.

За цей час вияснилось, що проєкт статуту МАКЦ став неактуальний, що його не прийняв Американський Комітет, тому комісія не потребувала даремно працювати над виготовленням проєкту ухвали й Президія УНРади більше питанням МАКЦ-у не займалася.

Але інж. Бойдуник поспішив надрукувати свій внесок на стор. «Укр. Слова» й тим порушив принцип колегіальності співпраці з іншими партнерами та безпідставно й без ніякої потреби, а тільки з міркувань партійницького егоїзму, (ось дивіться, мовляв, люди, які ми праведні націоналісти!) виступив з критикою неіснуючих позицій інших фракцій УНРади, вносячи тим баламуту й замішання між українське громадянство.

З того ясно випливає, що за виготовлення проєкту МАКЦ-у в однаковій мірі відповідає ОУН, бо її представники брали участь у виробленні й обміркованні проєкту, а фактично ця справа цілком неактуальна, бо, як сказано, той статут існує тільки в проєкті.

Чому ж так побивається інж. Бойдуник і розкривався в довжелезних статтях у своїй партійній пресі?

Бо хоче знайти ще якусь причину відкриття членів ОУН з ВО. Йому хочеться довести своїм непоінформованим читачам, що були розходження й «на відтинку зовнішньо-політичному», бо тільки неприйняття кандидатури ОУН на голову ВО більшістю фракцій — це замала причина, щоб робити такий деструктивний вчинок, як відкриття своїх членів з ВО, тією причиною тяжко виправдатись навіть перед членами ОУН, не кажучи вже про широкі кола українського громадянства. Партійництво й груповий егоїзм в політиці ОУН показаний максимальною мірою й заперечити його ніяк не пощасть навіть кілометровими статтями інж. Бойдуника. Провід ОУН відкликав своїх членів з ВО не тоді, коли «розходився» з іншими фракціями в поглядах на МАКЦ, а безпосередньо тоді, коли більшість фракцій не прийняла кандидатури ОУН на голову Виконного Органу. Це є факт, про що свідчать дати заяви ОУН і їхнього комунікату.

Пощо ж стільки говорити при кожній нагоді про консолідацію українських політичних сил, про єдиний фронт? Таке говорення стало спеціальністю саме деяких діячів ОУН.

Проти баламутства

Впродовж літа й осени ц. р. бандерівський тижневик «Український Самостійник» провадить неперервну кампанію проти УНРади, її діячів і проти Української Соціалістичної Партії. В тих нападах цей часопис допускається явних переколювань, очорнювання та інсинуацій, якими намагається компрометувати діяльність Державного Центру УНР, а зокрема Українську Соціалістичну Партію та її політику, відповідальних членів і прихильників.

Вважаємо нижче своєї гідності відповідати на ті напади й наклепи, а тим більше, не маємо наміру полемізувати з часописом, який поставив собі мету розкласти українське суспільство неправдивими інформаціями й такими аморальними засобами поборювати політичну роботу Державного Центру УНР. Але хочемо вияснити нашим членам і прихильникам наклепницький характер тверджень «УС», спрямованих проти УНРади й УСП, що допущені в статтях «УНРадівське трясовиння» (8. XI. 53) та «Розклад в УНРаді продовжується» (15. XI. 53), в яких редактор Зенон Пеленський під різними псевдонімами повною мірою розперезався й дозволяє собі кптити навіть з українських державних прапорів та цінічно зубоскалити з національних святощів майже в кожному числі свого часопису. Не підписує п. З. Пеленський тих «творів» своїм прізвищем не тільки тому, що не має громадської мужності за них відповідати, але головним чином тому, що громадянство ніколи його писань поважно не трактувало й коли хтось зустрічав його виробу з справжнім прізвищем, то махав рукою й вибачливо говорив: «А, то Пеленський, наш ходя! Знаємо, на що він здібний!»... Ці його «твори» передаємо на суд і осуд громадянства та читачів «УС».

Якщо заперечувати ці писання, то треба відкинути все, буквально все, як деструктивні вигадки й свідоме шкідництво. Зокрема не відповідають правді твердження, немов Українська Соціалістична Партія «загрожує відколотися від УНРади»... Як відомо, провідні члени УСП були ініціаторами й основоположниками УНРади, членство партії та її прихильники (робітничі організації й поодинокі особи) в усіх країнах світу провадять роботу саме під тими гаслами й національними прапорами УНР, з яких дозволяє собі безкарно кптити «УС» та його невідповідальний редактор.

Не відповідає правді твердження, немов «після смерті пок. Ісаака Мазепи питома вага соціалістів так швидко і глибоко в УНРаді та її В. О. занепа-ла», бо померлого товариша заступили інші члени УСП, які й провадять роботу в душі заслуженого націоналістичного й соціалістичного діяча І. П. Мазепи та достойно боронять позиції української демократії і соціалізму може й з меншим досвідом, але з великою відданістю визвольній справі і неспослабною енергією. Паритет політичних організацій УНРади повною мірою збережений, про домінацію осіб чи поодиноких партій не може бути мови.

УСП не ставила перед органами Держ. Центру справи перенесення його до США, а якби й поставила, то в тім немає нічого дивного й осуду гідного, — це питання належить до компетенції органів Д. Ц. і «У. С.-кові» немає до того діла.

Ніяка делегація УСП «на послухання» до п. М. Лівницького не ходила, а таке твердження «УС» свідчить про бандерівські відносини, коли вони ходять на послухання до свого вождя.

Українські соціалісти зовсім не «мріють про фольксфронт», як це твердить «УС». Їм немає потреби мріяти, бо демократичний фронт УСП й робітничих організацій уже давно існує, для того нема потреби їхати аж до Америки, той фронт є здійсне-

нии і він провадить боротьбу з тоталітаризмом та вождизмом по всіх країнах, де тільки є організації УСРП та професійні союзи чи робітничі об'єднання, що співпрацюють з нашою партією.

Також дикую вигадкою «УС-ка» є, немов би українським соціалістам «не залежить по суті на збереженні сьогоднішньої УНРади і Виконного Органу». УСРП стояла і незмінно стоїть на позиціях підтримки єдиного законного Державного Центру УНР, УНРади і Виконного Органу та вважає короткозорими політичні групи, які це заперечують, а навіть негідними засобами поборюють.

УСРП не збирається проводити своїх кандидатів до керівних органів Д. Ц. «ультимативними» вимогами й не буде наподоблювати тих, які відкликають своїх членів з Виконного Органу тому, що їхній кандидат на голову ВО не був прийнятий більшістю фракції УНРади. УСРП дбає не про «захоплення влади», а про зміцнення Державного Центру УНР та про активізацію українських демократичних сил в усіх ділянках визвольної боротьби трудових мас України.

Тьма єгипетська

Старі кияни знають, що за царських часів до Києва приходили тисячні маси прочан з різних країн, а особливо селян-богомольців, щоб поклонитися мощам та святиням. На вулицях перед орамою Києво-Печерської Лаври були розгашовані прилавки з різним крамом, серед якого були свічки, пам'яткові речі, ладан, хрестики, образи святих і деякі торговці ухитрилися продавати тріски з хреста Господнього, слюзи Божої Матері в пляшечках, а навіть... тьму єгипетську, тільки не знаємо — в що та «тьма єгипетська» була уйнята, в чім матеріалізована.

Глибокопобожні, але безмежно наївні й заборонні селяни купували той крам та несли в далекі краї з вірою, що те все святе й спасальне та помагає від усяких недуг і в нещасті. А торговці мішками приносили той крам і масово продавали, бо трісок у київських столарів було досить і «сліз Божої Матері» не бракувало... Шахраї багатіли, цинічно використовуючи побожність і довір'я прочан.

Коли ми поглянемо тепер на Карлспляц у Мюнхені, де в люксовому приміщенні розташована УГВР (т. зв. Головна визвольна рада) і «Сучасна Україна» (її часопис), то нам здається, що ми бачимо оті київські прилавки, на яких угаверівці розклали свій крам, оті «тріски і слюзи» в формі вигадок про їхню «визвольну боротьбу», про їхню «підпільну акцію», про «поновлені уповноваження» від «красової влади з України» і т. д. і т. д. Весь цей крам іде через «Сучасну Україну» у світ з розрахунком, що його будуть сприймати щирі українські люди в еміграції, які дійсно віддані ідеї визвольної боротьби за віднову української державности, які готові жертвувати свої трудові заробітки й навіть життя, щоб позбутися московсько-більшевицького окупанта. А угаверівці не шкодують свого краму, дуже щедро його розсипають по всіх країнах і... знаходять збут, бо наївних людей ще є досить і «трісок з хреста Господнього» не бракує. За все це хтось платить, комусь потрібні оті витівки.

Та не диво, коли щирі й безмежно наївні люди вірять у вигадки угаверівців. Ми глибоко здивовані поступованням тих, які осмілюються ставити питання й поважно говорити про УГВР на форумі УККА й на прилюдних зборах, де є чимало свідомих людей, які знають, що в умовах совєтської дійсности не може бути ніяка «красва УГВР», ніяка «підпільна пошта», що ті марки «підпільної пошти» й летючки та видання «календарів УПА», й листівок сила-силенна друкується десь тут в еміграції на засоби з чорних джерел. А дехто купує той «патриотичний» крам, як побожні селяни купували «слюзи Божої Матері» і тьму єгипетську, як реліквії у спекулянтів.

Кажуть, що якийсь пан М-ч ще недавно по таборах ДІПІ продавав побожним католикам у пляшечках цілющу воду з Лорду. Може УГВР використа-

ла б і цей дотепний засіб здобування грошей на своє утримання?

Петро Сичук

Дивне і цікаве

В бандерівському часописі «Український Самостійник» є окрема рубрика, що називається «дивне і цікаве». В цій рубриці редакція поміщує всячину, що бавити своїх невибагливих читачів. Але там бракує вияснення справді дивного й цікавого явища, а саме:

На сторінках цього часопису від 21. XI. 53 відзначаються десяті роковини заснування АБН (Антибільшевицьки олок народів), що немовбито сталося 1943 р. в Україні. У дотепішніх звичаях АБН було, що різні «ювілеї» вони дуже галасливо відзначають у своїй пресі та в прилюдних виступах. З нагоди малозначних подій вони містили відозви та декларації, підписуючи їх різними прізвищами «представників народів» та установ і організацій вигаданих і реальних.

Але тепер, у згаданому числі часопису «УС», поміщено плутану статтю п. Ярослава Стецька з такими мовними й стилістичними дивоглядами, як «Проблематика справедливого світового та суспільного ладу спричинюється до загрозливого зростання скептицизму». Або: «Для поновлення нашого світу Захід не повинен знову гарантувати тривання нищівної акції на Сході...» і т. д. Також передруковано уривок якоїсь відозви з 1943 р. і немає ніякої відозви від теперішнього АБН! Чому? Справді дивно і цікаво, чому з такої нагоди галасливий АБН не спромігся озватися черговою крикливою відозвою, а обмежився убогою жвачкою самого Я. Стецька й ніодного голосу не чуємо від «народів», що досі немов би були в складі АБН та участю яких так часто хвастали бандерівці.

Мовчать бандерівці, не кажуть, що сталося. І балакучий Зенон Пеленський не прокричав своїм істеричним голосом ні слова. Він же бо «докладно знає», як «розкладається УНРада», що й хто з її діячів хотів комусь сказати і навіть подумав, а тут у цім випадку, коли святкується десятиріччя АБН, не пнув і пари з уст про те, що діється в самому АБН. Може він поринув у трясовинні АБН? Щось йому перешкодило сказати про дійсний стан і відносини. Це дійсно дивне і цікаве!

Та не буде нічого дивного, коли ми повідомимо про дійсний стан речей, хоч від своїх читачів «Укр. Самостійник» старано ховає правду. Правда та гірка для бандерівців, як полинь у степу.

Саме тоді, як Зенон Пеленський випишував наклепи на УНРаду й УСРП, опора бандерівців, чим вони так часто хвалилися й чванилися, отой самий АБН, почав несподівано й швидко розвалюватися. Спочатку відбулися, як звичайно, дуже гострі дискусії на чергових зібраннях поміж бандерівцями й представниками інших народів, бандерівці обвинувачували не безпідставно в фашизмі й диктаторстві, було висловлене повне недовір'я до «проводу» АБН, до його «генерального секретаря» Я. Стецька, а наслідок був той, що із Стецьком майже ніхто не лишився, всі виступили гостро й категорично проти домінації бандерівців і проти самого Стецька. «Нам дорога у світ закрита, з нами не бажають говорити ніякі представники демократичних країн і організацій» — темпераментно доводили литовець, грузин, козак і сателіти. «АБН потрапила в повну ізоляцію, з якої не вийдемо, коли будемо стояти на фашистських позиціях, тепер світ інакше думає, треба змінити ідеологію й тактику АБН», казали інші і домагалися скликання загальної конференції, щоб поробити ті зміни. Дві третини представників різних народів склали заяву до проводу АБН, в якій домагаються скликання ради для зміни статуту в напрямі демократизації АБН, його повної реорганізації й усунення теперішнього проводу та заміни його іншими людьми.

Стурбований п. Стецько пробував доводити на різних засіданнях і приватно, що, мовляв, бандерів-

ці дають гроші на утримання АБН, а тому мають верховодити та мати домінуючий вплив на справи, але представники десятків нац. груп домагалися свого права рівності й заявили, що «гроші не можуть домінувати над політичними інтересами».

І нам зовсім не дивно, що п. Стецько боїться своїх партнерів, хоч і цікаво, чи представники всіх інших національностей будуть далі терпіти бездарне «керівництво» свого «генерального секретаря» АБН. Ми знаємо, що бандерівці своїх позицій не змінять, вони й далі будуть підтримувати вождизм, хоч на словах в останній час почали вживати про людське око слово «демократія», вдавано «обурюватися» проти фашизму в минулому, але це робиться тільки на експорт, бо насправді ця організація, т. зв. «закордонні частини ОУН», стоїть на реакційних позиціях, кпить і побурює українську та світову демократію, а своїх членів тримає у п'ятні декалогу. Коли політичні діячі інших народів думають, що їм удасться змінити політичні погляди бандерівців своїми аргументами, то глибоко помиляються: учні й послідовники Дмитра Донцова, що на підставі Гітлерового «Майн Кампфу» змайстрував ідеологію т. зв. українського націоналізму, не так легко позбудуться його «науки».

З того виходить, що З. Пеленський, коли недавно виступав проти УНРади, то своїм галасом намагався викликати димову завісу, щоб нею прикрити справжній розклад і розпад АБН.

Може редактор «Укр. Самостійника» п. Пеленський щось би сказав своїм читачам про справжнє трясовиння в АБН? Може щось сказав би про повний провал бандерівщини на «міжнародному терені», що про нього так часто він балакає? Чи може сучок в оці брата краще видно, ніж деревина в своєму? Скажіть щось, хоч і не дивно, але цікаве!

М. З-ко

СЗСУ на хибній дорозі

Вже два роки Союз Земель Соборної України добивається до УНРади. І був такий час, коли партія УНРади погоджувалася підтримувати заяву та справу полагодити позитивно, затримка сталася з формальних причин: СЗСУ мав дати відповідь на кілька запитань Президії УНРади, але їх не дав, а написав листа в невідповідній формі. Потім сепаратні й ні з ким неузгіднені виступи (влаштування з'їзду в Нью Йорку та переговори з американцями на власну руку) спричинилися до переїзду поглядів у колах тих партій на негативне ставлення до провладу СЗСУ і справу прийняття його до УНРади було відкладено.

Тепер провідники СЗСУ, замість того, щоб виправити свою політичну лінію й лояльно ставитися до партії УНРади, вони розпочали цілу кампанію проти тих партій і шукають підтримки своїх заходів у... бандерівських ла угаверівських колах. Ті кола, розуміється, раді «допомогти» СЗСУ й спільно виступають проти УНРади, використовуючи СЗСУ для своїх розрахунків з нею.

Виникає питання, чому так залежить бандерівцям і угаверівцям на тім, щоб СЗСУ був прийнятий до УНРади? Чи не будуть вони використовувати СЗСУ для своїх потреб, коли б його до УНРади прийняли?

Нелояльність провідників СЗСУ полягає в тім, що вони шукають підтримки в противників УНРади й думають, що це їм допоможе. Коли організація п. В. Доленка тепер так нелояльно поступає, то яка може бути певність, що вона здібна в УНРаді конструктивно співпрацювати з іншими партнерами. Настирливі домагання спільно з ворогами УНРади тільки підтверджують непевність, — щось дуже підозріла протекція!

Нам відомо, що членство СЗСУ ставитися прихильно до УНРади і на з'їзді в Нью Йорку те членство примусило своїх провідників припинити виступи проти УНРади. Але ті виступи продовжуються всупереч волі більшості членів організації, бо так хочуть провідники й тим розкривають свої наміри щодо установи, членами якої хочуть бути. Такими

способами ще ніхто не досягнув успіхів у політичній роботі, не досягнуть їх і провідники СЗСУ.

Бандерівці ось не можуть дати ради АБН, яке розвалюється, бо представники 10-ти нац. груп домагаються демократичної лінії, а п. Доленко-Дубровський ідуть спільним фронтом з угаверівцями й бандерівцями проти УНРади. А. Жученко

Борг з процентами

Мабуть ніхто з українських публіцистів за свого життя не придобав стільки фанатичних послідовників своїх політичних поглядів серед української молоді в Галичині, як Дмитро Донцов. Але ніхто з українських діячів не зробив стільки шкоди для української справи, як той же Д. Донцов.

Спотворивши філософію Ф. Ніцше, перелицювавши заєпадницькі реакційні твори Шпенглера, переїнявши хворі політичні марення Гітлера й Муссоліні, Д. Донцов усе це підмалював українськими фарбами й подав у перечуленій експресивній формі. Галицька молодь 20—30 рр. сприйняла цю нестравну їжу й досі не може остаточно спорожнитись зрозуміло, якась частина галицької молоді.

Д. Донцов належить до тих щасливих діячів, які побачили ще за свого життя здійснення своїх політичних концепцій, реалізацію своїх мрій та ідеалів. Того не довелося довго чекати: 1941—44 року його улюблені учителі й натхненники, Гітлер і Муссоліні, направили своє військо на Україну, щоб перевести в життя спільні з Донцовими планами й концепціями. 30 червня 1941 р. на три дні було проголошено «самостійну українську державу», роковини якої так урочисто бандерівці святкують і тепер. Далі пішло все, як передбачав уже давно покійний Маківелі і ще живий Д. Донцов. Йому було дозволено в гостинній Гітлеровій Німеччині писати статті проти жидо-марксистів і Донцов з великою приємністю зробив, щоб допомогти своїм учителям і натхненникам здійснювати спільні політичні плани й концепції. Потім було все, як знаємо, не мусимо вдаватися до характеристики «Нової Європи» Гітлера та його політики в Україні і в інших країнах. Та незабаром Гітлер і Муссоліні зазнали лихої долі, тому Д. Донцов подався до Канади. Чому до Канади, а не до свояка-кавділію Франка? Адже Іспанія ближче і не треба було порушувати гарного гасла — свій до свого. А то поїхав до Канади! Та там же повно демо-лібералів і плутократів, з якими так боровся Донцов усе своє плідне життя!

В Канаді він шукає «чотирьох свобод». Нащо йому аж чотири свободи? Вистачить і одної, що її так блискуче показав Гітлер усім і українцям надто.

Отже, як сказано, Д. Донцов поїхав до Канади під владу ним проклятої демократії, де тепер і дожив до 70 років. З нагоди тих важливих роковин Д. Андрієвський в «Українському Слові» ч. 620 видає «борг вдячності» Д. Донцову з процентами за те, що «Він і його писання являють одну з блискучих сторінок в історії української політичної думки». Ті писання, каже Д. Андрієвський, «стали для мене й моїх однолітків дорогим дороговказом в політичній діяльності». І далі: «д-р Д. Донцов був моїм першим і головним натхненником у ділянці політики. Та чи тільки політики? — в площині національного світогляду взагалі»... «Д-р Д. Донцов був тим вогненним стовпом, що поставив грань між автономістичними мареннями і державницьким чином українців ХХ ст.»

Ми могли б навести ще чимало цитат на доказ палкої відданості Д. Андрієвського своєму учителеві Д. Донцову, але й поданого вистачає, щоб переконатися, що Д. Андрієвський «борг вдячності» видав і з своїм «натхненником» розрахувався, а навіть і процентів прибавив.

Загалом кажучи, Д. Андрієвський, позичивши чимало в свого учителя, дуже збагатів і багатство його думки блищить ще в одній статті «Націоналізм і атомна бомба» («Укр. Слово» ч. 626), де він каже: «На нашу думку — і патріотизм, і націоналізм і ім-

періалізм — все це явища одного і того ж порядку»... «На наших очах американський націоналізм розгортається в світовий імперіалізм.»...

Оце так думки! З того ми бачимо, що наука в ліс не веде, її добре засвоїв Д. Андрієвський від Д. Донцова й може похвалитися, що він не відстає від свого учителя і «вогневого стовпа». Було за що віддати «борг вдячності».

Щодо американського націоналізму, який перед очима Д. Андрієвського «розгортається в світовий імперіалізм», то такий формулює позаздрить і Георгій Маленков, з нею він цілком погодиться, тожність повна й нам тут нічого говорити — все ясне. Але про патріотизм ми досі думали, що це є любов до батьківщини, а імперіалізм — це коли хтось збройною силою нападає на країну й кров'ю та залізом її загарбає та собі підпорядкує, як наприклад, большевики Україну й інші народи, але для Андрієвського «все це явища одного і того ж порядку», тобто однакові і грабіжник і пограбований.

Це дійсно наука! Йй би дуже позаздрив і старий Макіавеллі, якби міг поглянути на своїх учнів.

Чи Донцов показав «фавстівську філософію життя Європи»? Показав, дійсно справжній націоналізм в персонажі Мефістофеля, що його ролю відіграв Гітлер, але саме д-ра Фавста Донцов не показав.

Всі наведені думки (а їх у статтях багато!) — це не звичайні думки, а прямо таки... «націоналізм і атомна бомба!» Радимо їх прочитати, щоб познайомитися з теперішніми поглядами українських націоналістів.

М. Березяк

Сила профспілок

Головний секретар Міжнародного Союзу Вільних Профспілок, які об'єднують 57 мільйонів членів, подав конгресові тих профспілок у Стокгольмі порівняльні дані про силу профспілок християнського католицького напрямку (за даними Центр. Міжнародного Союзу Християнських профспілок в Утрехті, Голяндія). Ось зіставлення обох централів.

Вільні профсп. Христ. профсп.

Бельгія	660.340	580.000
Канада	872.369	97.000
Франція	1.000.000	950.000
Люксембург	20.000	7.000
Голяндія	433.198	504.000
Австрія	1.318.327	110.000
Саарщина	58.363	35.000
Баски (вигнанці з Іспанії)	5.000	80.000
Швейцарія	382.819	67.000
Бразилія	3.360.000	200.000
Уругвай	60.000	4.000
Аргентина	40.000	56.000
Еквадор	1.300	30.000
Чиле	116.500	2.500

Крім того, Міжнародний Християнський Союз подає ще у бельгійському Конго 30.000, у В'єтнамі 10.000, поляків на скитальщині 2.000 і аж 13.000 українців, як своїх членів. Останнє число грубо переборщене, бо крім Бельгії і Франції, ніде таких українських профспілок нема.

У шістьох країнах, які належать до Люксембурзької сталевої спілки, відносини сил такі: Вільні Профспілки мають 10,5 мільйонів, а Християнські Профспілки 2 мільйони членів.

В США, Англії, Австралії і в Німеччині нема конфесійних профспілок, бо тут самі робітники католики і євангеліки обстоюють вільні професійні організації.

Українські робітники — УНРаді й УСП

На адресу т. С. Довгаля прийшов лист наступного змісту:

«Наша Українська Робітничка Організація, філія в Торонто, з ініціативи голови т. Дмитра Ткачука, перевела збірку поміж своїми членами під кличем «На живий вінок слави пам'яті проф. Н. Григорієва» й ця збірка принесла 93. — кан. доларів. Зібрані гроші ми рішили поділити — половину на УНРаду, а

другу половину для Української Соціалістичної Партії, себто на такі цілі, для яких жив і працював сл. пам. Проф. Н. Григорієв.

З повищої збірки на Вашу адресу вислано 90. — а 3. — дол. витрачено на пересилку та на адміністративні видатки.

На згадану збірку зложились такі товариші:

Дмитро Лазар 25, дол. Степан Кривоус 10, Дмитро Ткачук 5, Василь Дудар 5, Теофіл Лотоцький 5, Яків Остафійчук 5, Микола Вергун 5, Іван Палка 5, Степан Фірко 5, Дмитро Чернівський 5, Микола Дзвін 5, Степан Савяк 5, Григорій Мазурик 2, Олександр Схрим 2, Василь Ткачук 2, Петро Дець 2.

Газом 93. — дол.

Пересилаю Вам від себе і від усіх наших членів щире товариське поздоровлення та побажання щастя, здоров'я, сили духа й витривалості в особистому житті та в загально-громадській роботі.

13. XI. 1953.

Яків Остафійчук, секретар УРО в Торонто.»

Лист ЦК УСП до УРО в Торонто

Дорогі Товариші!

Центральний Комітет Української Соціалістичної Партії висловлює свою сердечну подяку Вам усім і тим членам Української Робітничої Організації в Торонто, які виявили свою щирі прихильність і прийняли участь у збірці, що становить 93. — кан. дол. Рівновартість 45. — дол. в сумі 191.25 н. м., марок ми передали до каси Виконного Органу УНРади, а рівн. також 45. — дол. в сумі 191.25 н. м. передано до каси ЦК УСП. Підтвердження Вам надсилаємо.

Гроші, що Ви їх прислали УСП, витратимо на видання «Вільного Слова» та Бюлетеню, себто друкованого слова, до розвитку й зміцнення якого великою мірою спричинився своїми творами наукового й політичного змісту Покійний проф. Н. Григорієв і його світлу пам'ять Ви гарно вшанували, призначивши свою збірку на визвольну боротьбу українського трудового народу. Це тривалий вінок на його свіжу могилу. Ваш вияв пошани до Особи Покійного разом із тим є виявом глибокої симпатії й відданості тим ідеалам свободи, демократії і соціалізму, яким служив усе своє творче життя Н. Я. Григорієв.

Прийміть від нас щире вітання й товариську подяку.

С. Довгаль, голова ЦК УСП І. Попович, скарбник

На пресовий фонд «Вільного Слова» одержано:

Т. Кобзей 10 дол., М. Дніпровий і тов. 580 круз., що становлять 56.50 н. м., Т. Кобзей 5 дол., О. К. 20 н. м., Д. Соловій 2, О. Козловський 1, Т. Кобзей 5, К. Н. 6, О. Охрим 1, Я. Остафійчук 5, Д. Ткачук 5, С. Олексюк 1, В. Ткачук 2, Ст. Фірко 5, Д. Ткачук 6, Український Робітничий Союз 100, збірка серед членів Української Робітничої Організації в Торонто 45 дол.

Видавництво «Вільне Слово» і ЦК Української Соціалістичної Партії висловлюють всім названим організаціям і особам щирі подяку за їхню братню підтримку.

Ціна одного примірника «Вільного Слова»:

Німеччина — 0.50 н. м., Франція — 50 фр., Бельгія — 5 фр., Англія і Австралія — 1/6, США і Канада — 0.25 дол. В інших країнах відповідно до ціни в американських центах.

Представники «Вільного Слова»:

АВСТРАЛІЯ: I. Hruscheky, 47, Austral Ave, Brunswick No. 10, Vic.; **БЕЛЬГІЯ:** I. Kubaschewsky, 38, rue Veronese, Bruxelles; **БРАЗИЛІЯ:** Sr. Nicolau S. Dniprovel, Rua Casimiro de Abreu, 362 (Bras.), S. Paulo; **КАНАДА:** Mr. T. Kobzey, 664 Lipton St., Winnipeg, Man.; J. Ostafichuk, 256 Symington Ave, Toronto 9, Ont.; **ФРАНЦІЯ:** M. Beretschenko, 13 rue Taine, Paris 12-e.; **США:** Mr. Wol. Lysyj, 12284 Maine St., Detroit 12, Mich. Dr. Hr. Nyczka, 42, Ave B, New York 9, N.Y.; I. Demudenko, 76 Bernhard St., Rochester 21, N.Y.; **ШВАЙЦАРІЯ:** Ant. Czernetzkyj, Aesch b. Birmensdorf.